

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Diskriminace lesbických žen a gay mužů
ve společnosti**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Vypracovala:

Jana Komžíková

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „Diskriminace lesbických žen a gay mužů ve společnosti“ zpracovala zcela sama a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury. Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno dne 21. března 2011

.....
Jana Komžíková

Poděkování

Děkuji PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc., vedoucí mé práce, za účinné rady a kvalifikovanou pomoc, kterou mi poskytla v průběhu zpracování mé bakalářské práce.

Jana Komžíková

OBSAH

ÚVOD	2
1. HOMOSEXUALITA	5
1.1 Lidská sexualita a sexuální identifikace	5
1.2 Sexuální orientace a původ homosexuality	7
1.3 Snaha o změnu sexuální orientace a léčení	14
1.4. Coming out	16
2. DISKRIMINACE, HOMOFOBIE, ŠIKANA	19
2.1 Diskriminace	19
2.2 Homofobie a šikana	19
2.3 Homofobie ve světě	22
3. HOMOSEXUALITA A SPOLEČNOST	25
3.1 Homosexualita v zahraničí	25
3.2 Zastoupení homosexuálů	26
3.3 Ozbrojené složky a homosexualita	27
3.4 Evropská unie	32
4. REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	36
4.1 Statistické údaje o počtu uzavřených registrovaných partnerství	36
4.2 Informační systém evidence obyvatel	38
4.3 Výchova dětí homosexuálními páry	39
5. PRAKTICKÁ ČÁST	45
5.1 Úvod	45
5.2 Stručný přehled údajů o účastnících dotazníkového průzkumu	46
5.3 Homosexuální minorita a většinová společnost	47
5.4 Zkušenost s obtěžováním, registrované partnerství	50
5.5 Názor žen	54
ZÁVĚR	57
RESUMÉ	58
ANOTACE	59
SEZNAM LITERATURY	60
PŘÍLOHY	63

Úvod

Z hlediska postavení ve společnosti a z pohledu právního prostředí je zejména v evropských státech dlouhodobě zřetelná snaha přiznat homosexuálům stejná práva, jako většinové společnosti. Otázkou je, jak tento proces vnímají sami homosexuálové, jaká je skutečnost, a zda se tyto tendence opravdu promítají do reálného života. Podle sdělení zpravodajského serveru *iDnes.cz* ze dne 30. září 2003¹ „zažil nadávky, nepřátelské poznámky, vtipy, diskriminaci v zaměstnání, nebo dokonce fyzické napadení každý druhý český homosexuál“. Výsledky průzkumu, který provedla *Gay iniciativa* v roce 2002 s finanční podporou Evropské unie, ukázaly, že se s některou formou diskriminace setkalo až šedesát pět procent dotázaných příslušníků menšiny.

Výroky dvou bývalých čelních politických představitelů v nedávné době názorně ukazují, že přes všechny proklamace je v lidech stále zakořeněn negativní postoj vůči homosexuálům. Konkrétně šéf Svazu odborářů služeb a dopravy J. Dušek na otázku redaktora Lidových novin „Jak vlastně generálního ředitele Petra Žaludu hodnotíte?“ v rozhovoru ze dne 6. března 2010 uvedl „*To je jednoznačně člověk Romana Janouška a pražské kliky ODS. Jinak: homosexuál Žaluda drží s homosexuálem Slamečkou, homosexuál Slamečka má vazby na homosexuála Nováka (Gustav Slamečka je ministr dopravy, Jan Novák šéf úřadu vlády – pozn. redakce). A na ministerstvu dopravy je těch homosexuálů natahanejch tak dvacet a ve vedení drah tak třicet, a tihle lidé absolutně ovládají České dráhy. To mi věřte. Já tam chci založit spolek čtyřprocentní menšiny heterosexuálů, abychom měli rovné příležitosti. Můžu vám říct, že se tam bojím ohnout pro tužku na chodbě.*“²

Podobně dne 20. března 2010 server Blesk.cz zveřejnil část videa, na kterém předseda Občanské demokratické strany M. Topolánek mluví o židovství premiéra J. Fischera a homosexualitě ministra dopravy G. Slamečky. Po uvedení tohoto videa jej okamžitě přebírají všechna zpravodajská média. Šéf senátu P. Sobotka vyzývá M. Topolánka k rezignaci na funkci šefa Občanské demokratické strany, M. Topolánek se v médiích omlouvá a premiér J. Fischer prohlašuje, že omezí komunikaci s M. Topolánkem na nutné minimum.

¹ http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A030930_152726_domaci_jan

² http://byznys.lidovky.cz/odborar-dusek-ceske-drahy-ovlada-spiknuti-homosexuálu-p1t/ln-doprava.asp?c=A100306_110413_ln-doprava_mev

Na uvedených kauzách lze názorně demonstrovat, že v otázkách přístupu k minoritám se situace v podstatě nemění. Stále přetrvává část společnosti, která odmítá vše odlišné. Osobně považuji za zvlášť závažné, že dvě veřejně známé a politicky činné osobnosti prezentují své homofobní názory bez sebemenšího ostychu.

Odmítavý postoj části společnosti, moje poznatky, které jsem získala na základě rozhovoru se známou vychovávající dnes už dospělého homosexuálního syna a její osobní zkušenosti byly hlavními důvody, proč jsem si zvolila toto téma bakalářské práce. Domnívám se, že problematika této minoritní skupiny je stále aktuální a zejména řešení případné adopce, osvojení nebo pěstounské péče, tzn. výchova dětí homosexuálními páry, je po legalizaci institutu registrovaného partnerství dalším z ožehavých témat, před kterým stojí naše společnost a celá civilizovaná Evropa.

Naše společnost preferuje výchovu dětí heterosexuálními páry, nicméně v této souvislosti je aktuální zmínit „křizi rodiny“, kterou prožívá celá společnost. Narůstá počet rozvedených manželství, mnoho narozených dětí je vychováváno pouze jedním z rodičů, a to většinou matkou nebo páry v nesezdaném manželství.

Úvodní část práce se zabývá homosexualitou z hlediska pojmů, termínů a definic, ve vazbě na vývoj společnosti a v sociálním kontextu. Problematika postavení této minority v současné společnosti, stanoviska a postoje Evropského parlamentu a otázky spojené se zavedením institutu registrovaného partnerství jsou předmětem dalších částí. Současně se práce zabývá otázkami homosexuality ve vazbě na službu v ozbrojených silách v některých státech světa.

V neposlední řadě je součástí i souhrn některých názorů a zkušeností vybrané skupiny gayů a lesbických žen, které byly shromážděny prostřednictvím anonymního průzkumu. Cílem tohoto průzkumu bylo zjistit, respektive potvrdit, zda v naší společnosti stále existuje obava z netolerantního postoje majoritní společnosti, nakolik je tato obava oprávněná a zda lze v tomto ohledu identifikovat některé pozitivní či negativní tendence. Jsou zde důvody domnívat se, že je homosexuální minorita diskriminována? Poznatky získané dotazníkovým průzkumem jsou souhrnně zpracovány do tabulek a grafů. Úplné znění otázek a odpovědí je přílohou této práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Homosexualita

1.1 Lidská sexualita a sexuální identifikace

Jak uvádí J. Zvěřina³ „sexuální chování lidí je výsledkem dlouhého vývojového procesu. V populárním chápání sexuality se dosud uplatňuje koncepce „sexuálního pudu“, tedy představa, že sex je podobnou potřebou jako potrava nebo pití, že se aktivuje vnitřním nedostatkem a vyznačuje se puzením k uspokojení. Jakmile je uspokojení dosaženo, vnitřní přetlak se „vybije“ a je nastolena dočasná vnitřní rovnováha. Realita lidské sexuality je však mnohem komplikovanější, než jak ji popisuje zmíněná představa.“ Autor navazuje s tím, že „sexualita je úzce spojena s lidskou biologií, ovlivňuje zásadní etapy našeho života, nicméně významným prvkem lidské sexuality je skutečnost, že není určena pouze k reprodukci. Neméně důležitou je její psychologická stránka, která je mírou hloubky vztahu dvou lidí. V tom je lidská sexualita specifická a složitá. Současně je nutno mít na paměti, že je ovlivňována působením mnoha různých faktorů – genetickými dispozicemi, sociálním postavením, kulturními aspekty“. Jednou ze stránek lidské sexuality je i homosexualita. Jedná se o dobrovolnou volbu nebo je sexuální orientace jedince ovlivněna i jinými faktory, tj. geneticky, biologicky, výchovou? Do jaké míry jsou tyto vlivy určující a který z nich je ten zásadní a dominantní? To jsou otázky, které jsou přes veškerý dosažený technický a vědecký pokrok stále otevřené.

S otázkou lidské sexuality je úzce spojena problematika sexuální identifikace jedince. J. Zvěřina v této věci poznamenává, že „pocit příslušnosti k mužskému nebo ženskému pohlaví je bezesporu základním stavebním kamenem lidské sexuální motivace“. Současně v tomto směru spatřuje jako zásadní vliv sexuálních steroidů a jejich účinek na centrální nervovou soustavu v kritických fázích nitroděložního vývoje, přičemž toto kritické období stanovuje do čtvrtého až šestého měsíce těhotenství. Výsledkem těchto činitelů je podle autora výrazná predispozice k mužské nebo ženské sexuální identifikaci. „Definitivní formování pak probíhá po porodu součinností zmíněné predispozice s vlivy prostředí.“ Projevem sexuální identifikace je pak schopnost jedince zaujmout k této identifikaci odpovídající sociální roli. Izolovanou poruchou sexuální identifikace v čisté podobě je

³ ZVĚŘINA, J. *Sexuologie nejen pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství cerm, 2003, ISBN 80-7204-264-5, s. 48 - 49

transsexualita, kdy jedinec s touto odchylkou je identifikován s opačným pohlavím a silně pužen k opačné sexuální roli.

J. Zvěřina dokládá veliký význam prenatálního formativního období pozorováním poruch sexuální identifikace u osob, jejichž matky byly v těhotenství léčeny vysokými dávkami pohlavních hormonů. „Opakovaně byly též popsány případy zvrátů sexuální identifikace u pseudohermafroditů (mutace v některém z důležitých enzymů, které řídí vývojové kroky, může způsobit, že novorozenec má vyvinuté pohlavní orgány obojího typu, ani jeden z nich však většinou nefunguje správně⁴), kteří vzdor výchově v ženské sexuální roli se s nastupující pubertou nezadržitelně vpravují do mužské sexuální role.“⁵ U většiny dětí se rozvíjí rozeznatelný, jasný pocit, zda jsou chlapci nebo dívkami již v mladém věku. Tento pocit být „chlapcem“ nebo „dívkou“, se nazývá pohlavní identita, termín, který se začal v lékařské literatuře používat v roce 1950. Pro většinu dětí se tento proces odehrává někdy mezi osmnáctým a třicátým měsícem věku. Poté, co se vytvoří pohlavní identita, rozvíjí se proces pohlaví stability. Je tedy zřejmé, že proces sexuální identifikace je složitý, komplikovaný a vrstevnatý pochod, který se vyznačuje změnami chování, vzhledu a dalšími projevy. Tento proces lze rozdělit do tří fází, kdy se v první fázi ukazuje směr sexuální orientace dítěte, tj. zda je on nebo ona heterosexuálem, homosexuálem nebo bisexuálem. V druhé fázi se formuje chování dítěte, zda se dívka (zejména při hrách a sportu) chová „dominantně“ nebo je spíše jako „domácí typ“ a u chlapců, zda jedná spíše „dominantně mužským způsobem“ nebo je „citlivým chlapcem“. Třetí stadium je to, ve kterém se tvoří a upevňuje pohlavní identita. V tomto období vývoje děti rozvíjejí stereotypní chování odpovídající jejich pohlavní identitě. Děvčata odmítají nosit kalhoty, protože „kalhoty nosí pouze chlapci“. Naopak chlapci se intenzivně zajímají o hry na „armádu“.⁶ V tomto ohledu je důležitý vliv rodičů, okolí, prostředí a kultury. V naší společnosti, ale i jinde ve světě, je např. zcela samozřejmé, že jsou novorozené dívky oblékány do růžového, novorození chlapci do modrého oblečení, dostávají hračky odpovídající jejich pohlaví. Tento proces není omezen pouze na dětství, ale probíhá prakticky celý život.

⁴ <http://www.21stoleti.cz/view.php?cislocianku=2009081918>, 26.02.2011 v 13:13 hod.

⁵ ZVĚŘINA, J. *Sexuologie nejen pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství cerm, 2003, ISBN 80-7204-264-5, s. 48 - 49

⁶ <http://www.answers.com/topic/gender-identity>; Phillips, Helen. "Boy Meets Girl." *New Scientist* (May 12, 2001)

1.2 Sexuální orientace a původ homosexuality

Jak uvádí A. Brzek a J. Pondělíčková-Maršlová „definici pojmu homosexualita užil jako první roku 1869 rakousko-uherský psychiatr Karl Benkert, a to jako výraz pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví. Homosexualitou shodně s Benkertem rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný, nezvolený a také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví. Nositelem takového stavu je tedy homosexuál, buď homosexuální muž, nebo homosexuální – lesbická žena.“⁷ „Jinými slovy řečeno, homosexualita je „výlučná nebo převažující erotická náklonnost k osobám stejného pohlaví“. Následně pak heterosexuality je „výlučná nebo převažující erotická náklonnost k osobám opačného pohlaví“ a bisexualita je „erotické zaměření na obě pohlaví.“⁸

Encyklopedie Britannica definuje homosexualitu jako „sexuální zájem a přitažlivost k členům stejného pohlaví“⁹. K teoriím vzniku homosexuality lze v této encyklopedii nalézt, že „psychologové v 19. a 20. století, z nichž většina klasifikovala homosexualitu jako formu duševního onemocnění, vyvinuli paletu teorií o jejím původu. Psycholog Richard von Krafft-Ebing v 19. století viděl původ homosexuality v dědičnosti. Jeho současník Sigmund Freud charakterizoval homosexualitu jako výsledek střetu psychosexuálního vývoje, včetně identifikace s rodičem opačného pohlaví. Ostatní považovali za podstatné sociální vlivy a fyziologické události související s vývojem plodu. Je pravděpodobné, že mnohé případy homosexuality jsou výsledkem kombinace vrozených či daných činitelů a životního prostředí a sociálních vlivů. Ve snaze zjistit skutečnou sexuální praxi se ve 20. století ve Spojených státech oblast známá jako sexuální výzkum, zařadila mezi sociální a behaviorální vědy. Výzkumní pracovníci, jako např. Alfred Kinsey, oznámili, že homosexuální aktivita byla častým vzorcem v dospívání, a to jak u mužů, tak i žen.“¹⁰ Dále se v Encyklopedii Britannica k této otázce dozvídáme, že „zpráva Kinseyho“¹¹ z roku 1948 např. uvádí, že 30% dospělých

⁷ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MARŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80.85526-03-4, s. 19

⁸ STEHLÍKOVÁ, D., et al. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Orbis, 1995, ISBN neuvedeno. s.133 - 135

⁹ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/270637/homosexuality>

¹⁰ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/270637/homosexuality/224981/Selected-theories-of-homosexuality>

¹¹ Alfred C. Kinsey, Wardell R. Pomeroy and Clyde E. Martin „*Sexual Behavior in the Human Male*“; Philadelphia, Pa: W.B. Saunders: 1948

amerických mužů, zařazených mezi subjekty Kinseyho výzkumu, se zapojila do nějaké homosexuální aktivity, 10 % uvedlo, že jejich sexuální praktiky byly výhradně homosexuální po dobu nejméně tří let ve věku šestnáct až padesát pět let. Zhruba poloviční počet žen zařazených ve studijním vzorku potvrdilo převážně homosexuální aktivity.“ P. Janošová k problematice definice homosexuality dodává, že „je třeba si uvědomit, že žádná z výše uvedených definic a pojmů není definicí či pojmem převzatým z právního ustanovení, neboť legální definice pojmů „homosexualita“ a „homosexuál“ neexistuje. Jedná se o pojmy a definice nazírané z hlediska lékařského. Homosexualita je záležitost, která se dotýká osobně, blízce nebo vzdáleněji všech lidí. Zdaleka ne většina populace si je po celý život jista svým heterosexuálním zaměřením a sexuálními tendencemi.“¹²

Sexuolog P. Weiss¹³ k problematice sexuální orientace dodává následující. „Velmi častou otázkou řešenou v sexuologické literatuře a výzkumu je otázka sexuální orientace. Čím to je, že někteří z nás jsou eroticky orientováni většinou, tedy heterosexuálně, a jiní preferují stejnopohlavní partnery? V minulosti přitom převládaly jednoznačné psychologické teorie vzniku sexuální orientace. Příčiny homosexuálního vývoje odborníci hledali především ve struktuře výchozí rodiny, v charakteristikách otce a matky, v učení na základě rodičovských modelů, v zážitcích z raného dětství či dospívání. Populární byla například teorie vzniku homosexuality svedením.

Tato teorie viděla příčinu homosexuální orientace v sexuálním zneužití dospívajícího muže či dospívající dívky dospělým pachatelem stejného pohlaví. Tato teorie dokonce ospravedlňovala existenci zákonů diskriminujících homosexuální chování vůči heterosexuálnímu“. Pokud jde o příčiny homosexuality, uvedený autor doplňuje, že „v posledních desetiletích však přibývá důkazů o tom, že příčiny homosexuální orientace jsou naprosto nezávislé na výchově, modelu rodiny či zkušenostech během dětství a dospívání. Potvrzuje se, že sexuální orientace je záležitost vrozená a je určována biologickými faktory. Už v padesátých letech F. J. Kallmann¹⁴ na základě studia jednovaječných dvojčat (tedy těch, která mají totožnou genetickou informaci) zjistil, že shoda sexuální orientace je u nich téměř devadesátiprocentní, zatímco u dvojvaječných byla tato shoda pouze necelých deset procent.

¹² JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5, s. 13

¹³ WEISS, P. *Sloupky o sexu*. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.87 - 88

¹⁴ RAINEK, J. D., and KALLMANN, F. J. *The role of genetics in psychiatry*. / *Nerv. ir Ment. Dis.* 126:403, 1958.

Pozdější výzkumy sice tak vysokou shodu nepotvrdily, ale i tak americké studie nacházejí vysokou, více než poloviční shodu orientace u jednovaječných dvojčat, mužů i žen, a asi patnácti až dvacetiprocentní shodu u dvojvaječných dvojčat. Obecně lze konstatovat, že bratři homosexuálních mužů mají až čtyřikrát větší pravděpodobnost, že budou rovněž homosexuální, než bratři mužů z heterosexuální kontrolní skupiny.“

Svou úvahu P. Weiss dále doplňuje o souvislosti s výzkumy sexuální orientace na chromozomální úrovni s tím, že podle některých badatelů existuje určitý gen, jenž je odpovědný alespoň za některé případy mužské homosexuality. Spojitost tohoto genu s homosexualitou byla podle P. Weisse údajně prokázána u šedesáti čtyř procent zkoumaných mužů. „Přenos sexuální orientace se tedy podle uvedených výzkumů děje z matky na syna přes X chromozom, což by částečně vysvětlovalo i skutečnost, že u gayů je zjišťován vyšší výskyt homosexuální orientace u strýců z matčiny strany, ale ne u jejich otců nebo bratrů jejich otců. Tyto genetické výzkumy potvrzují význam dědičných faktorů pro sexuální orientaci. Nicméně aby tyto genetické vlivy byly výlučnými důvody pro vznik homosexuální orientace, musela by být shoda orientace u jednovaječných dvojčat stoprocentní.“ Jak závěrem P. Weiss dodává „roli tedy hrají i jiné možné faktory – hormonální, anatomické, neurochemické. Jejich odhalení však zatím čeká na další generaci výzkumníků a na přesnější diagnostické metody, než máme k dispozici dnes.“¹⁵

Podle mého mínění je velice sporný názor, že lze jedince k homosexualitě „vychovat“ nebo „svést“ příkladem a odborná veřejnost již s tímto pohledem na homosexualitu v podstatě nepracuje. Na druhou stranu je v rámci objektivního pohledu nutné uvést i pohled vycházející z křesťanské komunity. V předmluvě k českému vydání knihy „Terapie homosexuality, rádce pro postižené a poradce“¹⁶ se uvádí, že „homosexualitu je možné změnit. Na této výpovědi se zakládá tato kniha holandského psychologa van den Aardwega. V první části se vypořádává s názorem, že homosexualita je vrozená a naopak ukazuje, že homosexualita je příznakem neurotické poruchy celé osobnosti, a proto se dá léčit.

¹⁵ WEISS, P. *Sloupky o sexu*. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.87 - 88

¹⁶ Gepard J.M. van den Aardweg, Ph.D. *TERAPIE HOMOSEXUALITY, Rádce pro postižené a poradce, pro občanské sdružení Exodus vydalo Hnutí pro život, 2003*

P. Weiss¹⁷ k původu homosexuality dále sděluje, že „genetické teorie vzniku homosexuální orientace jsou jistě velmi slibné. Teorií založených na předpokladu vrozených dispozic tohoto zaměření je však více. Můžeme k nim zařadit například teorie evolučně biologické. Teoreticky by homosexuální orientace, která samozřejmě podstatně snižuje pravděpodobnost heterosexuálního sblížení a reprodukce (homosexuálně orientovaní jedinci mají statisticky významně méně potomků a jsou častěji úplně bezdětní, než jedinci heterosexuální), nemohla přetrvat kvůli tlaku přirozeného výběru. Někteří evoluční biologové nacházejí důvod pro přetrvávání homosexuality v populaci například v tom, že gayové a lesbičky mohou přispět k reprodukčnímu zdatu svých blízkých pokrevních příbuzných, sourozenců, synovců a někteří péčí o děti nebo získáváním zdrojů. Tím si zajišťují alespoň částečnou reprodukci i vlastních genů (se synovci a neteřemi sdílených ze čtvrtiny). Zproštění závazku péče o vlastní děti mohli v primitivních společnostech dosahovat hierarchicky významných pozic a mohli tak svým příbuzným významně pomáhat. Tato pomoc pak přispěla k tomu, že širší příbuzenstvo homosexuálů bylo početnější a reprodukčně úspěšnější.

Výzkum skutečně prokázal, že například v USA mají homosexuální muži v průměru vyšší příjmy a dosahují v profesi funkcí s vyšším statusem než muži heterosexuální. Při zkoumání hormonální podmíněnosti sexuální orientace se předpokládalo, že homosexuální muži mají nižší testosteron, tedy mužský hormon, a lesbičky nižší estrogény a vyšší testosteron než heterosexuálové. Nicméně výzkumy neprokázaly žádné rozdíly v hladinách testosteronu u mužů a ani u žen. Hormonální teorie sexuální orientace jsou ale částečně potvrzovány experimenty na zvířatech.

Například zabránění androgenizaci (vystavení vlivu testosteronu) u krysích samců před narozením vedlo k tomu, že u těchto zvířat vědci v dospělosti častěji pozorovali homosexuální chování, respektive nižší preference pro samičky. U lidí pozoroval podobný účinek na základě stresu prožitého během těhotenství německý endokrinolog M. Doerner¹⁸. Tento badatel tvrdí, že matky homosexuálních mužů zažijí více stresu během těhotenství než matky heterosexuálů. Teorii prokazoval na základě údajů, které svědčily o významně vyšších počtech homosexuálů mezi muži narozenými na území bývalé NDR na konci druhé

¹⁷ WEISS, P. *Sloupky o sexu*. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.87 - 88

¹⁸ <http://www.maminka.cz/clanek/chovani-a-vztahy/puvod-homosexuality-2-dil>

světové války a v prvních poválečných letech, tedy v období, kdy se předpokládalo více vnějších stresujících událostí působících na těhotné ženy než v letech před válkou a po ní.

O tom, že prvotní příčiny homosexuální orientace nejsou psychologické nebo sociální, ale biologické, svědčí i zjištění, že homosexuální muži mají více starších bratrů, ale nemají více starších sester ani mladších sourozenců než heterosexuálové (takzvaný efekt staršího bratra). Vysvětlením tohoto jevu by mohla být tzv. hypotéza mateřské imunosenzitivity. Podle této hypotézy organismus matky v těhotenství v některých případech reaguje obrannou imunologickou reakcí na mužské pohlavní hormony vylučované plodem. Tato imunitní reakce by v případě mužského zárodka mohla narušit sexuální diferenciaci mozku. Mateřskou imunitní reakci pak posiluje každý další zárodek mužského pohlaví, a tím se následně při dalších těhotenstvích zvyšuje i pravděpodobnost narušení maskulinizace plodu.¹⁹

V tomto ohledu stojí za zmínku zpráva publikovaná v časopise „*Proceedings of the Royal Society of London*“²⁰ v roce 2004, která zkoumala výše zmíněný „Darwinův paradox“ mužské homosexuality, to jest, zda má mužská homosexualita genetickou složku, která zajistí, že se homosexuálové reprodukuje. Metodou anonymního dotazníku byl osloven vzorek devadesáti osmi homosexuálních a sta heterosexuálních mužů ze severní Itálie s cílem zjistit jejich vlastní sexuální orientaci a dále údaje o sexuální orientaci jejich blízkých příbuzných (jejich sourozenci, bratřenci prvního stupně, rodiče, tety, strýcové a prarodiče). Autory této zprávy jsou *Andrea Camperio-Ciani*²¹, *Francesca Corna* and *Claudio Capiluppi*²², kteří zjistili, že geny, které u mužů ovlivňují sexuální orientaci, u žen zvyšují plodnost. Výsledky naznačují, že matky a tety homosexuálů z mateřské linie mají více potomků než ženy v rodinách heterosexuálních mužů. Matky gayů porodily v průměru 2,7 dítěte, matky heterosexuálů pouze 2,3 dítěte. Tety homosexuálů z matčiny strany měly v průměru dvě děti a jen 1,5 dítěte připadalo na tety heterosexuálů. Zdá se, že se potvrzuje starší hypotéza, že odlišná sexuální orientace má původ v matčiných, nikoli otcových genech. „Jde o geny, které podporují vyšší plodnost u žen,“ oznámil Andrea Camperio-Ciani v odborném časopise „*Proceedings of the Royal Society of London*“. Tyto ženy mají víc dětí, a tím více vynahrazují chybějící potomky, které nikdy nezplodí homosexuální muži. Zároveň

¹⁹ WEISS, P. *Sloupky o sexu*. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.90 - 91

²⁰ Evidence for maternally inherited factors favouring male homosexuality and promoting female fecundity; A. Camperio-Ciani, F. Corna and C. Capiluppi; *Proc. R. Soc. Lond. B* 2004 271, 2217-2221

²¹ Department of General Psychology, Università di Padova, via Venezia 8, 35100 Padova, Italy

²² Department of Statistics, Università di Padova, via San Francesco 33, 35100 Padova, Italy

tak udržují v oběhu „homosexuální geny“. Tento výsledek hodnotí časopis „*New Scientist*“ jako dosud nejlepší vysvětlení Darwinova paradoxu. Nicméně Camperio-Ciani je v hodnocení role genů opatrný a připouští, že „mateřský“ genetický vliv vysvětluje vznik a příčiny homosexuality nejvýš ze čtrnácti procent.

K původu homosexuality uvádí již zmíněná publikace „Terapie homosexuality“ v kapitole „Homosexualita v genech? V mozku?“ odlišný názor²³. *„Je přece známo, že sexuální orientace u lidí s odchylnými chromozomy je v první řadě závislá na pohlavní roli, ve které je dítě vychovááno. Způsobila by pak úspěšná terapie, radikální proměna homosexuálů, ke které jistě dochází, změny v genech nebo mozku? To je nepravděpodobné.“*

Podle A. Brzka a J. Pondělíčkové-Maršlové „se při úvahách o vzniku homosexuality věnuje velká pozornost psychickým vlivům. Při vyšetřování homosexuálů se nápadně často dovídáme, že rodinné prostředí bylo rozvrácené. Naši pacienti často mluví nepříznivě o svých otcích – buď je považují za nepřiměřeně tvrdé, nebo jim v dětství neimponovali z jiných důvodů, a nebyli tedy přitažliví jako vzor k napodobení, nebo při jejich výchově chyběli. V jejich výpovědích se nezdálo objevuje i narušený obraz matky. Buď se chovala tak, že jako předobraz budoucí partnerky vzbuzovala spíše úzkost, nebo naopak dítěti imponovala příliš (často na rozdíl od otce), příliš se nabízela jako příklad k napodobení. Podobné údaje zjišťujeme i v anamnézách homosexuálních žen. Je však otázka, do jaké míry tyto údaje odpovídají skutečnosti. Nikdy nevíme, nakolik objektivní obraz o svém rodinném prostředí pacient podává, a nedovedeme posoudit, jak jeho pohled na rodiče zkresluje právě homosexualita“. Uvedení autoři dále doplňují, že „z výzkumů, při nichž byly konfrontovány názory a postoje homosexuálních mužů a jejich heterosexuálních bratrů, vyplynulo, že heterosexuálové nesoudili své rodiče zdaleka tak přísně, až hanlivě. Je však též možné, že homosexuál mohl některými svými postoji a projevy dráždit rodiče, především otce, a ti se pak k němu chovali jinak než k bratrovi. Zvážíme-li tedy své dosavadní, zatím stále velmi neúplné poznatky o možných příčinách homosexuality, jeví se jako nejpravděpodobnější působení více činitelů. Vše nasvědčuje tomu, že souhrou dědičných genetických činitelů

²³ *Gepard J.M. van den Aardweg, Ph.D. TERAPIE HOMOSEXUALITY Rádce pro postižené a poradce, pro občanské sdružení Exodus vydalo Hnutí pro život, 2003; strany 24-25*

s vlivy hormonální sekrece na nervovou soustavu, jež se uplatnily během nitroděložního života nebo v prvních měsících po narození, se vytvoří vrozená predispozice, která člověka činí vnímavějším k příslušným psychickým faktorům a sexuálním vlivům. Pro vývoj psychiky a sexuální role je nejdůležitější rané dětství, kdy se vytváří identita s pohlavím. Sama predispozice asi k rozvoji homosexuality nestačí, ale také naopak, ani nepříznivý psychický vliv se nemůže uplatnit, není-li pro něj dítě vnímavé. V každém případě se o budoucí sexuální orientaci rozhoduje dlouho předtím, než se v pubertě probudí pohlavní citění. Někdejší teorie, které předpokládaly, že homosexualitě se člověk může naučit v pubertě nebo ještě později, již byly všeobecně opuštěny.²⁴

P. Janošová uvádí v publikaci „Homosexualita v názorech současné společnosti“ k problematice vzniku homosexuality obdobný názor, a to, že „ze všech možných teorií se většina vědců a lékařů shoduje v tom, že na vzniku homosexuality se podílí větší množství činitelů. Největší měrou tu působí zřejmě faktory biologické (genetické dispozice a průběh prenatalního vývoje). Postnatální vlivy mohou mít význam zřejmě jen u disponovaných jedinců (připouští se vliv nejpozději do tří let věku dítěte). Toto vše platí o něco více pro vznik mužské homosexuality. Příčiny ženského homosexuálního zaměření nebyly nikdy tolik podrobně zkoumány a zdá se, že její vysvětlení bude složitější. U ženské homosexuality nebyly dosud zjištěny žádné genové zvláštnosti. Do jaké míry je homosexualita dědičná? U dětí homosexuálních rodičů je riziko dědičnosti jen o něco málo vyšší než u zbytku populace. V oblasti sexuální orientace ještě nebylo zjištěno vše – bude-li vůbec někdy – a dosud nebylo vysloveno poslední slovo. Příčiny vzniku určité sexuální orientace mohou být rovněž v případě každého jednotlivce do určité míry variabilní.“²⁵

R. Uzel v publikaci „Sexuální výchova“ k této otázce mimo jiné zmiňuje, že „příčiny vzniku homosexuality nejsou ještě zcela objasněny, všechny dosavadní poznatky však svědčí o tom, že sexuální orientace je záležitostí vrozenou a homosexuálnímu zaměření se nelze „naučit“ a nelze ho ani „vyléčit“. Je prostě jednou z variací lidské sexuality.“²⁶

²⁴ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MARŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80.85526-03-4, s. 26 - 29

²⁵ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5, s. 30 - 31

²⁶ UZEL, R. *Sexuální výchova*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, ISBN 80-86991-69-5, s. 17

V úvodu mé práce jsem zmínila rozhovor se známou, která vychovává dnes již dospělého homosexuálního syna. Podle jejího sdělení „byl syn ve svém dětství a dospívání klidné povahy, vždy byl chválen, byl to takový ten ochránce, který řešil konflikty domluvou a snažil se pomáhat ostatním. Ve škole měl spoustu kamarádek, skoro bych řekla, že to většinou byly kamarádky. Mezi jeho zájmy také patřila četba a počítač, pubertu měl hodně klidnou. Je pravdou, že nikdy moc nesportoval, sport ho prostě nebavil. Jeho sklony k homosexualitě nic nenaznačovalo a nás, jako rodiče, by to ani ve snu nenapadlo. Jak to, že právě on je homosexuál?“.

Uvedený názor R. Uzla je podle mého názoru velmi výstižný. Domnívám se, že přes dosažené výsledky výzkumných prací v oblasti příčin vzniku homosexuality má toto vyjádření obecnou platnost.

1.3 Snaha o změnu sexuální orientace a léčení

Z uvedených informací je víc než zřejmé, že problematika odlišné sexuální orientace je značně komplikovaná, nicméně dosavadní poznatky svědčí o tom, že se nejedná o „nemoc“. Ještě v nedávné minulosti však byla homosexualita chápána odlišně a jak zmiňuje P. Janošová v publikaci „Homosexualita²⁷ v názorech současné společnosti“ „až do doby, kdy byla homosexualita vyřazena z mezinárodní klasifikace nemocí, hledali vědci způsob, jak ji odstranit. Tyto tendence zaznamenaly svůj největší vzestup po druhé světové válce. Prvotní snahy léčit opačné erotické prožívání měly dost drastický charakter, postupem času se však vůči možnosti vyléčení začala odborná veřejnost stavět stále skeptičtěji. Tehdejší způsoby léčby využívaly řadu nejrůznějších postupů. Např. se „pacientům“ při homosexuálních fantaziích podával prostředek vyvolávající zvracení (příp. elektrické šoky), a naopak se jim předkládaly scény z heterosexuálního života (metoda averzivní). U nás podobné pokusy prováděl do padesátých let sexuolog Kurt Freund, později však od těchto praktik upustil.

²⁷ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5, s. 31 - 32

Na základě psychoanalytické metody praktikované v šedesátých letech se pacientovi podávala droga LSD vyvolávající fantazie, v nichž si měl odreagovat nepříjemné pocity z dětských zážitků, které byly podle této teorie příčinou opačné orientace. Léčba se přestala aplikovat po prokázání škodlivosti drogy na zdraví jedince. Neurochirurgové se pokoušeli operačně zasáhnout do mozkových center řídících sexualitu a v několika případech se jim dokonce podařilo orientaci změnit (stereoaktické metody). Výsledky ovšem nebyly zdaleka úměrné škodám způsobeným na zdraví pacienta a existovalo zde také poměrně vysoké riziko úmrtnosti. V této souvislosti nelze nezmínit kastraci, která způsobuje snížení sexuálního pudu, nikoli inverzi erotických prožitků. Někteří homosexuální muži o ni sami žádali, ale vzhledem k jejich důvodu jim lékaři nevycházeli vstříc. V neposlední řadě lze uvést psychoanalytické metody, kdy je „pacient“ veden k tomu, aby se soustředil na heterosexuální složku své sexuality. Někteří homosexuálně orientovaní lidé se kvůli výhodám manželství a rodičovství pokoušejí vzdát života s preferovaným pohlavím. Malého procenta úspěšnosti lze docílit jen částečně u bisexuálních jedinců, kteří mají velkou motivaci a silnou vůli. Častěji se však stává, že místo adaptace dojde k maladaptaci (falešné adaptaci), která má vždy nepříznivý dopad na duševní zdraví. V současné době se sexuologové spíše snaží, aby jedinec přijal homosexualitu jako skutečnost a v jejím kontextu našel východisko pro další životní směřování.“

A. Brzek a J. Pondělíčková-Maršlová ve své publikaci „Třetí pohlaví“²⁸ jednoznačně konstatují, že „sexuální orientace je neměnná. Nicméně její vyhraněnost ale není u každého stejná, a tak alespoň u některých lidí lze její zevní projevy, tedy chování, poněkud usměrnit. Je to možné u homosexuálů v širším slova smyslu, tedy u těch, kteří směřují blíže k bisexualitě. Mnozí z nich se sami naučí žít s osobou opačného pohlaví a vytvoří dobře fungující manželství, aniž k tomu potřebují nějakou pomoc zdravotníků. Jiní ale přicházejí do ordinace a dožadují se, aby jim byl sexuolog v takovém procesu heterosexuální adaptace nápomocen. Nejde o žádnou léčbu homosexuality, protože i u takto dobře heterosexuálně a manželsky adaptovaného člověka zůstane zachován sklon být vzrušován osobami stejného pohlaví. Jeho úspěch v adaptaci spočívá v tom, že se mu podaří pohlavní život založit na soužití s člověkem pro něj sice méně, ale ještě dostatečně sexuálně přitažlivým,

²⁸ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MARŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80.85526-03-4, s. 62 - 63

tedy s osobou opačného pohlaví. Lidé stejného pohlaví však pro něj zůstanou i nadále (a po celý život) atraktivnější, i když se styků s nimi z nějaké nesexuální motivace dokáže dlouhodobě nebo i celoživotně vzdát. Takovým motivem bývá touha po zodpovědném rodičovství, snaha maskovat svou homosexualitu před společností, jindy snaha dostat morálním normám, kterými se cítí vázán, například požadavkům křesťanské morálky. O těch lidech, kteří mají méně vyhraněnou preferenci osob stejného pohlaví a kteří se heterosexuálně manželsky dobře adaptují bez pomoci sexuologa, se sexuolog nedozví.“

„Na základě svých poznatků a zkušeností autoři uvádějí, že jsou navštěvováni zejména těmi, kteří v manželství selhávají. V některých případech lze najít cestu k obnovení funkcí manželství, jindy nelze než konstatovat, že adaptační proces je neúspěšný a osoby jsou pro manželství nevhodné. Nejčastěji přicházejí s žádostí o adaptaci homosexuální muži, kteří se o ni již sami neúspěšně pokoušeli. Většinou se ukáže, že nejsou schopni se adaptovat, jejich selhání v adaptačních pokusech se pak většinou opakují i pod dohledem sexuologa. Jak autoři konstatují, v současné době neexistuje žádná cesta ke zvýšení adaptační schopnosti jedince a nelze změnit jejich orientaci. To platí i v případech, kdy je osoby opačného pohlaví jen lehce vzrušují, ani tuto schopnost není možné v současné době žádným medicínským prostředkem zvýšit. Pomoc je vedena ze strany sexuologa tak, aby dosáhl lepšího poznání sebe sama. U mnohých totiž nedochází k adaptaci, ale k maladaptaci, tedy k adaptaci falešné, zdánlivé, která vlastně představuje patologický stav, plodící další psychopatologické důsledky pro homosexuála i jeho manželského partnera, případně i pro děti. Úloha sexuologa při takovém adaptačním pokusu tedy spočívá spíše v tom, že včas varuje před maladaptací, jestliže zjistí, že adaptační proces probíhá nesprávně.“²⁹

1.4. Coming out

„Každý člověk, ať je jakkoli orientovaný, prožívá nějakým způsobem svůj „coming out. Je to období, kdy začíná vnímat svou individualitu, a tedy i svou sexualitu,“ konstatuje P. Janošová v knize „Homosexualita v názorech současné společnosti“ a pokračuje „toto uvědomování se týká právě tak heterosexuálních lidí, jako homosexuálních. Proces

²⁹ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MARŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80.85526-03-4, s. 62 - 63

uvědomování si svého já se začíná odehrávat v pubertě nebo v následujícím období adolescence. Někdy se ale začne odehrávat z různých důvodů až mnohem později uprostřed života. Těchto důvodů existuje celá řada. Lidé někdy nejprve převezmou vzorce chování, které pro ně připravili předchozí generace, teprve v další fázi svého života si položí otázku, zda tento život odpovídá jejich cítění.³⁰ „Coming out má několik fází, které se mohou i vzájemně prolínat:

- a) Precoming out – jedinec si uvědomuje vlastní odlišnost, ale nepojmenovává ji, neumí ji přesně vyjádřit, často se projevuje již v dětství jako tzv. tender dysforia, narušený vztah k otci, izolace kolektivu vrstevníků. Vznikají poruchy sebehodnocení.
- b) Vlastní coming out – jedinec si uvědomuje, že zdrojem odlišnosti je jiné sexuální zaměření, než očekával vzhledem ke své výchově a než od něho očekává okolí. Proto se s ním neztotožňuje a odmítá je, brání se připustit si jeho existenci. V dalších fázích dochází k přiznání své sexuální identifikace sobě samému a pak i jinému člověku. Jeho reakce je velmi důležitá, odmítnutí vede k prohloubení pocitů méněcennosti a popírání své orientace.
- c) Fáze explorace – dochází k experimentování s nově uvědomovanou sexuální identitou, navazování prvních sexuálních vztahů často bez hlubší citové odezvy, nastává první období sociální adaptace v gay komunitě.
- d) Fáze partnerství – navazuje první partnerské vztahy, dochází ke sladění sexuální orientace a citových vztahů. Zpočátku ještě přetrvávají negativní postoje k perspektivě vztahu, k partnerovi. Někdy přeceňuje vliv partnerství na svůj další život.
- e) Fáze integrace – dochází k integraci osobnosti, nalezení a dotřídění hodnotového systému včetně začleněné sexuální orientace, partnerského a sexuálního života.³¹

Podle mého názoru má proces uvědomování si svého já úzký vztah k sociální pedagogice. Jak uvádí B. Kraus³² „Současná sociální pedagogika zahrnuje v každém případě dvě dimenze – sociální a pedagogickou: Sociální dimenze je dána sociálním rámcem, společenskými podmínkami v konkrétní společnosti. Společnost produkuje jisté podmínky a okolnosti, jimiž často komplikuje optimální socializaci jedince či různých sociálních skupin,

³⁰ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5, s. 20

³¹ STEHLÍKOVÁ, D., et al. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Orbis, 1995, ISBN neuvedeno, s. 17

³² KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3, s. 44-45

takže nastávají určité rozpory. Sociální pedagogika s těmito objektivně danými podmínkami a rozpory počítá, akceptuje je a snaží se hledat východiska a řešení pro optimální rozvoj osobnosti, tj. zabývá se měnícím se prostředím, ve kterém výchovný proces probíhá. Naproti tomu pedagogická dimenze spočívá v tom, jak prosazovat a realizovat ony společenské nároky, žádoucí cíle, požadavky, minimalizovat vznikající rozpory, a to pedagogickými prostředky. Sociální pedagogika vstupuje do interakčních a socializačních teritorií, ve kterých jsou procesy výchovy a organizace podmínek rozhodující, a také tam, kde „standardní“ výchovné postupy selhávají, kde má co činit s jedinci či skupinami potencionálně deviantními.“

„Sociální pedagogika pojednává o tom, jak optimalizovat a usměrňovat životní situace a procesy, a to s akcentem na vnitřní potenciál jedince a jeho individualitu. Centrálním tématem, které prolíná celým obsahem oboru, je rozvoj sociální kreativity, aktivizace sil každého vychovávaného. Současně k základnímu obsahu patří rozvíjení životního způsobu, tj. jeho kultivace a optimalizace s ohledem na individuální předpoklady jedince a minimalizaci rozporů mezi ním a společenskými podmínkami.“

Podle Z. Bakošové³³ „je sociální pedagogika součástí věd o člověku, patří do soustavy pedagogických věd, věd o člověku. Sociální pedagogika jako životní pomoc je pozitivní pedagogika, jejíž cílem je v systému komplexní péče poskytovat pomoc dětem, mládeži a dospělým v různých typech prostředí hledáním optimálních forem pomoci a kompenzováním nedostatkům. Cílem je přeměna lidí a společnosti prostřednictvím výchovy. Jde o proces výchovné péče, opatrovnictví, ochrany směřující k integraci a stabilizaci osobnosti. Jde o integraci všech aspektů, které tvoří osobnost a stabilizaci člověka ve společnosti.“

Z uvedeného je zřejmé, že právě ve fázi, kdy si homosexuál uvědomuje odlišnost svého sexuálního zaměření a jen těžko se s tímto faktem vyrovnává, by mohla svou pozitivní úlohu sehrát právě sociální pedagogika. Účinná odborná a pozitivní pomoc by měla přispět pozitivnímu průběhu procesu sexuální identifikace.

³³ BAKOŠOVÁ, Z., *Sociální pedagogika ako životná pomoc. Vydavateľstvo public promotion, s.r.o., 2008, ISBN 978-80-969944-0-3, s. 58*

2. Diskriminace, homofobie, šikana

2.1 Diskriminace

Pojem diskriminace se odvíjí od latinského slova „*discriminare*“, které v českém překladu znamená rozlišovat. Jde tedy o pojem, kterým se rozumí nějaké rozlišování. Podle definice³⁴ se jedná o rozdílný, jiný přístup k jedné skupině než k jiné, nebo k celku. Nejčastěji se používá v negativním rozlišování lidí na základě příslušnosti k nějaké obecné skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince. Podle konkrétního kritéria diskriminace pak hovoříme o diskriminaci na základě rasy, věku, pohlaví, náboženského přesvědčení a politické příslušnosti, zdravotního postižení apod. Tyto druhy diskriminace jsou v moderních demokratických společnostech považovány za nepřijatelné a jsou zpravidla zakazovány zákony a mezinárodními úmluvami. Ochrana před diskriminací vychází do velké míry ze směrnic Evropských společenství, které stanovují zákaz diskriminace. Různá ustanovení o diskriminaci také najdeme v Listině základních práv a svobod, dále pak např. v ustanoveních zákoníku práce, zákona o zaměstnanosti, zákona o platu, zákona o mzdě, služebního zákona a v dalších právních předpisech.³⁵ V České republice je rovné zacházení se všemi lidmi bez ohledu na jejich homosexuální, bisexuální či transsexuální zaměření ošetřeno v zákoně č. 198/2009 Sb. ze dne 23. dubna 2008, o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon) a zákonem č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (např. § 356 „Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod“).

2.2 Homofobie a šikana

S diskriminací je úzce spojen pojem „homofobie“. Výstižnou definici tohoto pojmu uvádí I. Smetáčková a R. Braun ve své publikaci s názvem „Homofobie v žákovských kolektivech“. „Obava z homosexuality a homosexuálních osob, která může vést k pocitům odporu, nepřátelství až nenávisti a může se stát základem pro odmítající, zesměšňující či ubližující chování vůči homosexuálním lidem nebo vůči lidem, u nichž je homosexualita předpokládána.“ V současné době se pojem homofobie používá pro označení uvedených

³⁴ <http://www.slovník-cizích-slov.cz>

³⁵ <http://www.antidiskriminace.romea.cz>

pocitů a chování vůči všem skupinám osob, které nejsou heterosexuální, tzn. vůči gayům, lesbickým ženám, bisexuálům a transsexuálům. Homofobie je tedy sociální jev, který má původ v genderovém uspořádání společnosti.“ (uspořádání z hlediska pohlaví).³⁶

Dále autoři v této publikaci konstatují, že „homofobie vytváří nebezpečné prostředí vůči všem lidem, kteří nejsou heterosexuální, přičemž jejím východiskem je přesvědčení o nadřazenosti heterosexuality (tzv. heteronormativita).“³⁷ S homofobií je úzce svázán i další pojem, a to je šikana. Titíž autoři uvádějí, že „šikana je označení pro zásadně narušené vztahy v sociální skupině, kde jedinec či několik osob opakovaně a dlouhodobě ubližují jinému člověku či skupině osob. Ubližování může mít různou podobu a různou závažnost. Společnou charakteristikou lidí, kteří jsou šikaně vystaveni, bývá jejich odlišnost vůči zbytku skupiny.“³⁸ „Být v něčem výrazně jiný než zbytek skupiny může znamenat být ve znevýhodněné pozici, kdy je na člověka upřena pozornost a kdy je zdůrazňováno, v čem se odlišuje od ostatních. Pokud je člověk v nějakém důležitém ohledu odlišný, může být považován za „nenormálního“ a stát se v kolektivu středem negativní pozornosti. „Homofobie může vést k tzv. homofobnímu obtěžování či šikaně. Jedná se o specifický druh šikany, který splňuje všechny charakteristiky obecné šikany, ovšem je namířen vůči lidem, kteří jsou homosexuální, bisexuální či transsexuální, nebo vůči lidem, u kterých se tato sexualita předpokládá. Homofobní šikana představuje dlouhodobé a opakované verbální či fyzické ubližování člověku z důvodu, že není heterosexuální, nebo z důvodu, že se chová či vypadá odlišně, a je proto za gaye či lesbu označován.“³⁹ Nakolik je otázka homofobie a šikany živá a aktuální?

Deník „Dnes“ v sobotní příloze ze dne 9. ledna 2010 prezentoval reprezentativní výzkum zaměřený na společenské postavení tuzemských gayů a lesbiček. V úvodu článku jeho autorka T. Šimůnková zmiňuje, že ve výzkumu organizace „Člověk v tísni“ nazvaném „Rovnost je cool“ z podzimu roku 2007 se polovina z 1 650 respondentů ve věku patnáct

³⁶ SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISBN 978-80-7440-016-2, s. 9

³⁷ SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISBN 978-80-7440-016-2, s. 16

³⁸ SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISBN 978-80-7440-016-2, s. 15

³⁹ SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISBN 978-80-7440-016-2, s. 17

až devatenáct let přiznala, že nemá ráda homosexuály, konkrétně to bylo 72% všech dotázaných chlapců a 24% dívek. Na druhou stranu zmiňovaný průzkum ukázal, že 60% středoškoláků se v životě s gayem ani lesbičkou nesetkalo, anebo o tom nevědí. Podle názoru autorky je jednou z příčin tohoto stavu nedostatečná výchova na školách, která „zakrňuje v rovině rozmnožování a antikoncepce a o sexuálních minoritách nepadne ani slovo“, přičemž tento stav betonují nové metodické pokyny, které sexualitu jen obecně zařadily do vzdělávacích celků „Člověk a svět práce“ a „Člověk a příroda“. Zajímavé jsou i další závěry zmiňovaného výzkumu, které se týkají tolerance. V tomto ohledu článek uvádí, že průzkum stanovil dvě nejméně tolerantní skupiny středoškoláků. První skupinu tvoří děti rodičů s nízkým vzděláním a nízkým příjmem, kterým vadí i další nestandardní skupiny obyvatel, jako jsou Romové, bezdomovci, drogově závislí, nezaměstnaní nebo hendikepovaní. Druhou nejméně tolerantní skupinou jsou středoškoláci s dobrým kulturním zázemím a vysoce vzdělanými rodiči, kteří často cestují a přiznávají velmi kladný vztah ke křesťanům a dalším náboženským skupinám. Uvedený průzkum byl zcela záměrně realizován na střední Moravě, přičemž organizátoři se podle svých slov chtěli vyvarovat pragocentrismu a chtěli oslovit svým průzkumem i mladé křesťany, kteří jsou vůči sexuálním menšinám extrémně nesnášenliví. Podle autorky je jediným skutečným problémem postoj okolí a na podporu svého názoru zmiňuje průzkum, který v roce 2010 na téma školní diskriminace a šikany gayů, lesbiček a bisexuálů provedla psychologka O. Pechová z Univerzity Palackého v Olomouci. Průzkum O. Pechové⁴⁰ byl realizován formou elektronického dotazníku, byl rozšířen v homosexuální komunitě a zúčastnilo se jej 496 respondentů. Jedna třetina dotázaných uvedla, že zažila na střední škole útoky nebo obtěžování. Na útocích se někdy podíleli i pedagogové, případně o nich věděli, ale nezakročili. S diskriminací se za posledních pět let setkala polovina dotázaných, čtrnáct procent kvůli sexuální odlišnosti někdo fyzicky napadl. Na policii nešel z napadených nikdo.

Neméně zajímavá byla následná reakce herce a gay aktivisty Jiřího Hromady na uvedený článek T. Šimůnkové. Názor tohoto dlouholetého aktivisty byl otištěn v sobotní příloze deníku „Dnes“ dne 23. ledna 2010. J. Hromada, na rozdíl od T. Šimůnkové, předkládá argumenty osvědčující rostoucí toleranci české společnosti k homosexuální menšině. Mimo jiné uvádí, že „podle prvního průzkumu veřejného mínění v roce 1990 akceptovalo

⁴⁰ <http://e-psycholog.eu/clanek/61>; *Diskriminace na základě sexuální orientace, Výzkumná studie, Elektronický časopis „psychologie“*, 2009, roč. 3, č. 3

naši touhu po rovnoprávném postavení pouhých deset procent občanů Československa. V roce přijetí zákona o registrovaném partnerství (2006) to bylo podle renomovaných agentur shodně okolo sedmdesáti procent občanů České republiky. Obdobné výzkumy z roku 2009 hovoří už o sedmdesáti pěti procentech.“ Závěrem dodává, že „nikoli majorita, ta své homofonní postoje většinově změnila, ale nyní my, gay a lesbická minorita, jsme povinni zvednout hlavu a nebýt zbabělí v konfrontaci s výstřelky zakomplexovaných nácků, nedozrálých studentů nebo mladých katolíků“.

Jaká je tedy pravda? Podle mého názoru mají oba názory své opodstatnění. Zcela jistě došlo v uplynulém období ke změně postoje většinové společnosti vůči homosexuální menšině v pozitivním slova smyslu, nicméně stále v naší společnosti přetrvávají negativní názory a tendence, jejichž intenzita se může v závislosti na místě, sociální skupině a v čase výrazně odlišovat.

2.3 Homofobie ve světě

Dne 10. října 2010 se protesty proti gayům v Bělehradě zvrhly v pouliční bitky⁴¹ - při střetech srbské policie s demonstranty proti pochodu homosexuálů bylo v neděli v Bělehradě zraněno nejméně 46 lidí, většina z nich policisté. Přinejmenším dvanáct protestujících policie zatkla. Oznámila to agentura AP. Podle agentury Reuters muselo být ošetřeno na sedmdesát strážců zákona, jeden z nich byl prý zraněn vážně. Stovky protestujících skandovaly „smrt homosexuálům“ a házely na strážce pořádku kamení, cihly a skleněné lahve. Poškodily několik aut, výloh obchodů a zapálily nejméně jedno policejní auto. Několik Molotovových koktejlů hodili demonstranti na ústředí prozápadní Demokratické strany a zapálili tím garáž budovy. „Tyhle výtržnosti samozřejmě nemají nic společného s průvodem gayů nebo jakýmkoliv morálními hodnotami,“ prohlásila mluvčí Demokratické strany. „Jde o gangy výtržníků, které musí být tvrdě potrestány,“ řekla na adresu protestujících. Mezi těmi byly podle agentury AP zejména skupiny mladých fotbalových fanoušků, do kterých pronikli i neonacisté a členové dalších extremistických skupin.

⁴¹ http://www.lidovky.cz/pochod-gayu-v-belehrade-zatykani-sto-ranenych-i-nasili-na-novinarich-1g3-/ln_zahranici.asp?c=A101010_125616_ln_zahranici_ter

Samotný pochod homosexuálů, kterého se zúčastnilo asi 1000 až 1500 lidí, se obešel bez násilností. K přítomným, shromážděným v parku v uzavřeném centru Bělehradu, promluvil Vincent Degert ze zastoupení Evropské unie v Srbsku. „Jsme tu, abychom oslavili tento velmi důležitý den, abychom oslavili hodnoty tolerance, svobody vyjadřování a shromažďování,“ řekl davu, který mával duhovými vlajkami.

Demonstrace proti průvodu homosexuálů se v Bělehradě uskutečnila už v sobotu. Zúčastnilo se jí asi 8000 protestujících, kteří vykřikovali hesla na ochranu rodinných hodnot a požadovali zrušení dnešního průvodu. Pro tradičně konzervativní balkánskou společnost je složité smířit se s otevřenou homosexualitou, píše Reuters. Podle průzkumů veřejného mínění asi 60 procent Srbů homosexualitu odmítá a jedna třetina tvrdí, že je připravena použít násilí, aby přerušila veřejné akce homosexuálů. Při posledním průvodu gayů v Bělehradě v roce 2001 utrpěly zranění desítky aktivistů a policistů, když je napadli nacionalisté, neonacisté a fotbaloví výtržníci. Loňský pochod byl na poslední chvíli zrušen kvůli obavám, že policie nebude schopna demonstranty ochránit. Řada pozorovatelů i proto dnešní průvod hodnotí jako zkoušku srbské připravenosti stát se moderní, otevřenou společností.

Argentina povolila sňatky homosexuálů jako první v Latinské Americe⁴² (zveřejněno 15. července 2010). Návrh schválil Senát, jednal o něm 14 hodin až do čtvrtého rána. Dolní komora zákon přijala už dříve. Zákon, který také dovoluje homosexuálním párům adoptovat děti, se setkal s tvrdou kritikou katolické církve a náboženských organizací. Pro návrh zákona, který prosazovala levicová vláda prezidentky Cristiny Fernandezové, hlasovalo třicet tři senátorů, proti jich bylo dvacet sedm. V Argentině je společnost v názoru na sňatky homosexuálů rozdělena. Tábor stoupců argumentoval nepřipustností diskriminace homosexuálů, zatímco odpůrci prosazovali tradiční pojetí rodiny. „Opozice vůči zákonu není diskriminací, protože podstata rodiny tkví mezi dvěma lidmi opačného pohlaví,“ řekla Ines Franková ze skupiny Argentinské rodiny.“

⁴² <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/12014-argentina-povolila-snatky-homosexuálu-jako-první-v-latinske-americe/>; zveřejněno: 15.07.2010 13:14

To, že Česká republika není v tomto ohledu výjimkou, lze doložit zprávou serveru „ihned.cz“ Hospodářských novin ze dne 26. června 2010⁴³. „Brnem šel průvod homosexuálů, policie zabránila střetu s odpůrci - centrem Brna při „Queer parade“ pochodovalo 600 členů a příznivců gay a lesbické komunity, protestovalo proti nim asi 150 extremistů. Obě skupiny však oddělili policejní těžkooděnci. Nikdo nebyl zraněn. Policie zadržela sedm extremistů, tři podezřívá z trestného činu, čtyři z přestupku proti právu shromažďovacímu, řekla ČTK policejní mluvčí Andrea Procházková. Policie nasadila do akce 600 lidí, včetně psůvodů a hlídky na koních. Ve vzduchu dění sledovali policisté ve vrtulníku. „Akce byla naprosto v klidu, oddělili jsme skupinu extremistů v prostoru ulic Panská a Jánská, takže nemohlo dojít ke střetu s účastníky průvodu,“ popsala Procházková“. Uvedené zprávy jsou jen některé z mnoha a dokazují, že otázka postavení homosexuálů ve společnosti je stále aktuální a živá.

⁴³ <http://domaci.ihned.cz/c1-44486960-brnem-sel-pruvod-homosexualu-policie-zabranila-stretu-s-odpurci>

3. Homosexualita a společnost

3.1 Homosexualita v zahraničí

C. Spencer v díle s názvem „*Dějiny homosexuality*“ zevrubně popisuje postavení homosexuálů v některých státech světa. Mimo jiné zde lze nalézt, že „z dvou set dvou krajin světa je homosexuální chování mimo zákon u čtyřiasedmdesáti. Nejhorší situace je podle autora v Africe a nejpříznivější v Evropě. Ve sto čtyřiceti čtyřech zemích se nepodporují práva gayů a lesbiček a v padesáti třech krajinách, kde je homosexuální chování ilegální, převládá převážně islámská kultura. V padesáti šesti krajinách existuje gay a lesbické hnutí a v jedenácti z nich je většina populace příznivě nakloněna rovnoprávnosti lesbiček a gayů. V devadesáti osmi krajinách není homosexuální chování ilegální, ale existují zde rozdíly, pokud jde o věkovou hranici trestněprávní odpovědnosti a nejsou tu zákony na ochranu proti diskriminaci. Jen v šesti krajinách ochraňuje zákon gaye a lesbičky před diskriminací. Tato právní ochrana existuje i v některých částech Spojených států, v Kanadě a v Austrálii.

Britské dědictví sexuálních předsudků a bigotnosti často zanechalo v bývalých koloniích trestní legislativu, kterou doposud nezrušili, při čemž vliv francouzské, holandské, španělské a portugalské kolonizace byl o mnoho slabší. Není však pochyb, že homofobie vychází z křesťanství, infiltrovala mnoho kultury, které byli před tím homosexualitě příznivě nakloněni. Celkem nedávno nová vlna křesťanského puritanizmu smíchaná s islámským fundamentalismem vyvolala hysterii a nenávist. Jednotlivé krajiny světa ukazují značné rozdíly v legislativě i ve společenském postoji.

Například v Argentině se homosexualita nepokládá za trestný čin, ale mnohé provincie mají předpisy, které používají proti homosexuálům. Na základě těchto předpisů mohou být homosexuálové třicet dní zadržováni za přestupky proti morálce. Na Kubě je homosexualita protizákonná. Muži, které z ní obviní, jsou odsouzeni na tři měsíce vězení. Společnost je k homosexuálům mimořádně nepřátelská, i proto se snaží emigrovat. V Holandsku představuje věkovou hranici šestnáct let pro všechny občany a od roku 1971 se homosexualita nevyskytuje v holandském trestním zákoníku. Ani novozélandský trestní zákoník nepoznává homosexualitu jako trestný čin a věková hranice plnoletosti se snížila v roce 1986 na šestnáct let.

V Polsku se věková hranice patnácti let nezměnila od roku 1932, ale kvůli mocnému vlivu katolické církve je v této krajině homofobie značně rozšířená. V Rakousku nejsou mužské a ženské homosexuální styky trestné od roku 1971. V roce 1989 se zde legalizovala homosexuální prostituce na stejné bázi jako u heterosexuální. Rakousko poskytuje azyl gayům z represivních krajin. V Dánsku existuje právní ochrana proti diskriminaci, v roce 1976 byl přijat zákon, který snižuje věkovou hranici plnoletosti na patnáct let a od roku 1979 mohou do ozbrojených sil narukovat i homosexuálové. Od roku 1989 smí homosexuálové vstupovat do registrovaných partnerských svazků, do státem uznávaného stavu, který se podobá manželství.

V Británii neumožňují homosexuálním partnerům zůstat a nebo vstupovat do země na základě vztahu s občanem Velké Británie.⁴⁴

Uvedený stručný přehled si neklade za cíl přesně specifikovat rozdíly ve vztahu k homosexuálům v jednotlivých zemích, oblastech, kontinentech. Spíše poukazuje na to, že situace se v jednotlivých zemích vzájemně liší a je ovlivněna historií, tradicemi, společenským uspořádáním atp.

3.2 Zastoupení homosexuálů

Z obecného hlediska lze konstatovat, že stanovení údajů o počtech jedinců s různým sexuálním zaměřením je velmi složité.⁴⁵ Problémem je zejména stanovení metody sběru dat a kritérií pro jednotlivé kategorie osob podle jejich sexuální orientace. Obvykle se jedná o dotazníkové průzkumy, které mohou být zatíženy značnými chybami. Současně je nutné si uvědomit, že heterosexuality lze obtížně odlišit od pouhého bezproblémového přijetí obvyklého způsobu života. Také osoby bisexuální, nevyhraněné nebo osoby s malou erotickou reaktivitou se obvykle identifikují jako heterosexuální.⁴⁶

Stejně tak, jako lze nalézt různé definice pojmu „homosexualita“, je i počet homosexuálů ve společnosti odhadován různě, nicméně nejčastěji se v současných pramenech uvádějí dvě až čtyři procenta homosexuálních mužů a asi jedno procento homosexuálních žen. Ve 40. letech minulého století byly publikovány údaje o 10%, respektive 20% podílu

⁴⁴ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1999, ISBN 80-7145-302-1, s. 249 - 251

⁴⁵ WIKIPEDIE, *otevřená encyklopedie*

⁴⁶ WIKIPEDIE, *otevřená encyklopedie*

homosexuálních osob. Informace uveřejněná na webových stránkách „*Homosexual Urban Legends*“⁴⁷ uvádí, že podle zprávy „*Centers for Disease Control's National Center for Health Statistics*“ se pouze 2,3% populace USA považuje za homosexuály. Tento statistický údaj pochází z průzkumu „*National Survey of Family Growth*“ z roku 2002 a byl získán na základě dotazů s 12 571 muži a ženami věkového rozmezí 15-44 let (údaje byly publikovány v časopise „*WorldNet Daily*“ dne 16. září 2005). Na základě rozporu v údajích o procentuálním zastoupení homosexuální minority ve společnosti byli aktivisté homosexuálních hnutí v USA obviňováni z toho, že zveličují statistická data za účelem získání vyšší podpory ze strany veřejnosti pro svůj politický a sociální program. Podle průzkumu z roku 2002 se pouze 2,3% dotazovaných mužů považuje za homosexuály a 1,8% se považuje za bisexuální. Devadesát dva procent dotazovaných mužů věkového rozmezí 18 - 44 let sdělilo, že jsou přitahováni pouze ženami, a 3,9% „většinou“ ženami. Mezi ženami 86% sdělilo, že je přitahují pouze muži a 10% „většinou“ muži.

V České republice se v roce 1994 ve výzkumu P. Weisse a J. Zvěřiny přihlásilo k homosexualitě pouze 0,4 % mužů a 0,3 % žen, 1,4 % mužů a 2 % žen si nebyla jista. Kritici argumentují, že v té době šlo u nás ještě o relativně tabuizované téma.⁴⁸ P. Janošová z obecného hlediska k této otázce dodává, že „není zcela jisté, zda se homosexualita vyskytuje u mužů častěji než u žen, jak je na první pohled patrné z průzkumů. Roli zde mohou hrát další společenské i sexuální faktory včetně rozdílného sexuálního zranění a mimo jiné též fakt, že ženská homosexualita je společensky méně nápadná než mužská. Všeobecně však platí, že mužská sexualita je zranitelnější a že muži jsou z větší míry postiženi sexuálními poruchami dysfunkčního charakteru. Z naznačeného vyplývá, že homosexualita a sexuální orientace vůbec je záležitostí osobní a ne vždy zřejmou i samotnému nositeli.“⁴⁹

3.3 Ozbrojené složky a homosexualita

Zajímavé a pro homosexuály samotné důležité jsou poznatky o vztahu mezi homosexualitou a službou v ozbrojených silách. Nejvíce informací je k dispozici

⁴⁷ <http://www.traditionalvalues.org>

⁴⁸ WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-558-X, s. 160

⁴⁹ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5, s. 14

o situaci v armádě Spojených států amerických, kde až do devadesátých let minulého století nebyla homosexualita v armádě USA tolerována.

Na začátku své prezidentské kampaně počátkem roku 1992 slíbil prezidentský kandidát Bill Clinton, že v případě svého zvolení zruší zákaz služby homosexuálů v armádě. Dne 19. července 1993 oznámil prezident Bill Clinton svoji novou politiku vůči homosexuálům v armádě, která byla kompromisem reflektujícím skutečnost, že homosexualita v armádě jako taková reálně existuje. Administrativa USA hovorově označuje tuto politiku jako *“DON'T ASK, DON'T TELL,”* („neptej se, nemluv“). V praxi to znamená, že služba homosexuálům je v zásadě umožněna, ale jen za předpokladu, že se ke své sexuální orientaci otevřeně nepřihlásí. Má se za to, že přítomnost osoby, která demonstruje sklon nebo záměr provozovat homosexuální jednání v jednotce ozbrojených sil, by vytvořila nepřijatelné riziko pro udržení vysoké morálky, pořádku a disciplíny, a mohla by narušit soudržnost jednotky, což je základním předpokladem pro plnění náročných bojových úkolů. Součástí tohoto kompromisu je zásada nevyptávat se příslušníků ozbrojených sil na to, zda jsou homosexuálové, a o homosexualitě nediskutovat. Podrobný rozbor této problematiky uvádí studie s názvem *„Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues z července 2009 otištěná v „Congressional Research Service“ z 22. července 2009* (autoři: David F. Burrelli, Specialist in Military Manpower Policy a Jody Feder, Legislative Attorney).⁵⁰ Studie obsahuje i statistické údaje Ministerstva obrany USA z období let 2005 až 2008 o počtu osob propuštěných ze služby z důvodu homosexuální orientace.

Tabulka č. 1 Počet osob propuštěných ze služby v armádě USA z důvodu homosexuální orientace

Rok	2005	2006	2007	2008
Počet propuštěných osob	726	612	635	634

⁵⁰ *Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues z července 2009 otištěná v „Congressional Research Service“ z 22. července 2009, autoři: David F. Burrelli, Specialist in Military Manpower Policy a Jody Feder, Legislative Attorney.*

Vzhledem k velikosti armády USA se jedná o cca 0,06% z celkového počtu aktivně sloužících příslušníků armády. Studie uvádí i zkušenosti z ozbrojených sil některých dalších zemí s tím, že řada zahraničních armád již dobrovolně, nebo na základě výroků soudů změnila svoji politiku ve vztahu k homosexuálům. Podle tiskové zprávy ze dne 25. května 2010 (ČT24): „vyjednala administrativní amerického prezidenta Baracka Obamy s předními kongresmany dohodu, která by měla homosexuálům dovolit otevřeně sloužit v armádě Spojených států. Bílý dům a přední zákonodárci oznámili, že dohodnutý kompromis by mohl být předložen Sněmovně reprezentantů již tento týden. Zákon se ale nezmění, dokud armáda nedokončí posudek k jeho zavedení. Konec dosavadních omezení pro homosexuální vojáky podporují mimo jiné americký ministr obrany Robert Gates a admirál Mike Mullen, předseda amerického sboru náčelníků štábů.“

K uvedenému úmyslu amerického prezidenta lze uvést následující podrobnosti. Ve volební kampani 2008 prezident B. Obama obhajoval plné odvolání zákonů zamezujících homosexuálům sloužit v armádě, v říjnu roku 2009 B. Obama uvedl ve svém projevu před Výborem pro lidská práva, že prosadí ukončení zákazu, ale nenabídl žádný časový plán. Ve své první výroční Zprávě o stavu Unie v roce 2010 prezident B. Obama mimo jiné prohlásil, že „tento rok bude pracovat s Kongresem a armádou na konečném zrušení zákona, který upírá americkým gayům právo sloužit zemi, kterou milují.“ Následovalo prohlášení ministra obrany Robert Getese vyjadřující podporu pro odvolání zásady „DON'T ASK, DON'T TELL“. Večerní televizní zprávy televize PRIMA uvedly dne 22. září 2010⁵¹, že „homosexuálové v americké armádě musí dál skrývat svou sexuální orientaci. V americké armádě slouží až 12% homosexuálů. Armáda musí vyhodit ty, kteří se přiznají k tomu, že jsou homosexuálové. Zákon, že nebudou vojáci mluvit o své sexuální orientaci, podepsal v roce 1993 prezident USA Clinton, B. Obama chtěl nyní tento zákon změnit, ale narazil na Republikány. 2/3 lidí proti tomu nic nenamítají, ale senátoři zablokovali debatu a Republikáni se odmítli o tom bavit. Od roku 1993 bylo propuštěno z armády 13 000 homosexuálů z toho důvodu, že přiznali svou sexuální orientaci. Můžeš umřít v boji jako muž, ale ne jako gay“. Na konci listopadu 2010 zveřejnil Pentagon souhrnnou zprávu o otázkách souvisejících se zrušením zásady „DON'T ASK, DON'T TELL“. Zpráva ukázala, že existuje jen nízké riziko narušení bojeschopnosti z důvodu zrušení zákazu. Demokraté

⁵¹ TV PRIMA 22. 09. 2010 v 19:00 hod.

v Kongresu rychle naplánovali slyšení ke zrušení zákona. Američtí senátoři Joe Lieberman a Susan Collinsová představili návrh zákona dne 9. prosince 2010, prezident Obama podepsal federální zákon ke zrušení zásady „*DON'T ASK, DON'T TELL*“ 22. prosince 2010.

Podle podmínek nového zákona musí prezident, ministr obrany a předseda sboru náčelníků štábů písemně potvrdit, že přezkoumali zprávu Pentagonu o účincích zrušení zásady „*DON'T ASK, DON'T TELL*“, že příslušné nařízení bylo přezkoumáno, a že realizace zrušení nařízení „je v souladu s normami vojenské připravenosti, vojenskou účinností, soudržností jednotek, a náboru a udržení ozbrojených sil“. Po tomto osvědčení začne běžet šedesátidenní čekací lhůta, než bude zásada „*DON'T ASK, DON'T TELL*“ formálně zrušena.

V lednu 2011 Pentagon uvedl, že proces školení pro přípravu vojáků na zrušení začne v únoru a bude postupovat rychle, i když nemusí být dokončen v roce 2011. V lednu 2011 uvedla tisková agentura Associated Press, že Federální odvolací soud odmítl žádost vlády o pozastavení soudního řízení ve věci změny zákazu služby homosexuálů v armádě. Odvolací soud nevysvětlil, proč žádost zamítl. Jak celý tento příběh dopadne, není doposud jasné.

V případě Velké Británie byl zákaz služby z důvodu homosexuality zrušen v lednu roku 2000, a to na základě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, že tento zákaz je protiprávní. V této souvislosti tisk uvedl, že podle „důvěrné zprávy Ministerstva obrany nemá souhlas se službou udělený gayům žádný nepříznivý dopad na efektivitu operací ozbrojených sil“. Austrálie dobrovolně zrušila zákaz vládním výnosem z listopadu 1992 zřejmě bez viditelných problémů. Rusko zrušilo tento zákaz v červenci 2003, nicméně velitel zdravotní komise Ministerstva obrany generálmajor Valerij Kulikov v této souvislosti řekl: „*Neradil bych těmto osobám, aby zveřejňovali svoji sexuální orientaci. V armádě je nemáme rádi a pravděpodobně budou zbiti.*“⁵²

Přehledný souhrn k problematice vztahu armád jednotlivých států lze nalézt ve zprávě „United States General Accounting Offices“ s názvem „*Homosexuálové v ozbrojených silách*“ („*HOMOSEXUALS IN THE MILITARY*“) z 25. června roku 1993

⁵² *Army Welcomes Gays,* Moscow Times, November 8, 2003: 4; David F. Burrelli, Specialist in Military Manpower Policy and Jody Feder, Legislative Attorney - *Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues*, July 22, 2009

(B-253590; GAO/NSIAD-93-215 *Homosexuals in the Military*)⁵³, která byla zpracována pro senátora John W. Warnera. V této zprávě lze nalézt přehled politiky ve vztahu k homosexuálům v ozbrojených silách 25 států a hlubší rozbor jak politiky, tak vlastní praxe v armádách Kanady, Německa, Izraele a Švédska, které umožňují homosexuálům sloužit v ozbrojených silách.

Krátká studie Kalifornské univerzity v Santa Barbaře⁵⁴ s názvem „*Státy, které umožňují službu v ozbrojených silách lidem, kteří se otevřeně hlásí k homosexualitě*“ (“*Countries that Allow Military Service by Openly Gay People*”; *Current as of June 2009*) uvádí ve výčtu již 25 států světa.

Konkrétně k České republice se v této zprávě uvádí, že „*homosexualita není považována za důvod pro nesplnění odvodní povinnosti*“. Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon) problematiku sexuální orientace neřeší. Příslušné ustanovení lze nalézt v odst. 3 § 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění zákona č. 355/2009 Sb., kde se deklaruje, že: „*Je zakázána diskriminace uchazečů a vojáků z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, manželského a rodinného stavu a povinností k rodině, těhotenství nebo mateřství anebo proto, že vojákyně kojí*“. Obecná ustanovení týkající se diskriminace jsou zakotvena v zákoně č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Z hlediska právního prostředí lze konstatovat, že v České republice jsou využitelné právní nástroje zajišťující ochranu práv homosexuálů. Pokud jde o službu v bezpečnostních sborech, příslušný zákon (zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů) otázku sexuální orientace konkrétně neupravuje. Je otázkou, jak jsou v praxi aplikována ustanovení § 15 „Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost“ tohoto zákona a ustanovení vyhlášky Ministerstva vnitra č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění vyhlášky č. 407/2008 Sb. Konkrétní poznatky v tomto směru nejsou veřejně publikovány.

⁵³ B-253590; GAO/NSIAD-93-215 *Homosexuals in the Military*

⁵⁴ www.palmcenter.ucsb.edu; CA 93106-9429; (805) 893-5664;

3.4 Evropská unie

Problematika lidských práv, kde je zařazena i otázka homosexuální menšiny, přináleží v Evropské unii zejména jejímu legislativnímu orgánu, tj. Evropskému parlamentu a jeho nejvyššímu soudnímu orgánu Evropskému soudu. Zatímco Parlament má v tomto ohledu jistým způsobem omezenou působnost a jeho funkce je v tomto smyslu hlavně poradní, Evropský soud, stejně jako jiné agentury EU, primárně posuzuje právní otázky. Z hlediska právního prostředí je dlouhodobě zřejmý trend přiznat homosexuálům stejná práva jako majoritní společnosti. V tomto ohledu je postoj evropských orgánů konzistentní. Jedním z klíčových evropských dokumentů je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednaná v rámci Rady Evropy v Římě dne 4. listopadu 1950. V čl. 14 uvádí, že: „*Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení*“.

Jednou z prvních aktivit Evropského parlamentu v tomto ohledu bylo přijetí „Doporučení proti diskriminaci homosexuálů“⁵⁵, ve kterém se uvádí, že s ohledem na pevný závazek k ochraně lidských práv a navzdory úsilí směřovanému k vyloučení diskriminace homosexuálů, jsou tito stále diskriminováni a v některých případech i utiskováni, přičemž v několika členských státech je homosexuální jednání stále považováno za trestný čin, doporučuje se Výboru ministrů, aby:

- naléhal na ty členské státy, kde je homosexuální jednání mezi dospělými, kteří souhlasí, považováno za trestný čin, aby zrušily tyto zákony a praxi;
- naléhal na členské státy, aby zavedly stejnou minimální věkovou hranici způsobilosti pro homosexuální a heterosexuální jednání;

vyzývá vlády členských států:

- aby nařídily zničení existujících zvláštních záznamů o homosexuálech a zrušily praxi, kdy policie shromažďuje a uchovává záznamy o homosexuálech;
- aby zajistily rovnost zacházení, a to zejména co se týká zaměstnání, platu a záruky k práci, zvláště ve veřejném sektoru.

⁵⁵ Recommendation 924 (1981) on discrimination against homosexuals; Assembly debate on 1 October 1981 (10th Sitting); see Doc. 4755, report of the Committee on Social and Health Questions

V roce 1982 vyšetřoval Evropský parlament prostřednictvím „Výboru pro sociální záležitosti a zaměstnanost“ diskriminaci na základě pohlaví na pracovišti. Tento výbor publikoval tzv. „*Squarcialupi Report*“⁵⁶ (dokument italské poslankyně EU Parlamentu V. Squarcialupi ze dne 13. února 1984), ve kterém se naléhá na členské státy, aby:

- a) zrušily zákony, které považují homosexuální akt mezi dospělými, kteří souhlasí, za podléhající trestu;
- b) zavedly stejnou věkovou hranici pro souhlasný homosexuální styk jako je u heterosexuálních styků,
- c) zakázaly držení speciálních záznamů o homosexuálech policií a jinými úřady;
- d) odmítly klasifikaci homosexuality jakožto mentální choroby.

Současně zpráva vyzývá Evropskou komisi aby:

- a) předložila návrh k zajištění, aby v členských státech nedocházelo k diskriminaci homosexuálů s ohledem na zaměstnání a pracovní podmínky;
- b) zahájila kroky k tomu, aby přiměla Světovou zdravotnickou organizaci k vymazání homosexuality z Mezinárodního seznamu chorob.

Na základě této zprávy Evropský parlament přijal v březnu 1984 „Rezoluci k diskriminaci na základě pohlaví na pracovišti“, ve které prezentuje výše uvedené požadavky „*Squarcialupi Reportu*“⁵⁷. V reakci na zprávu o formách diskriminace založených na sexuální orientaci v EU známou jako „*Roth report*“ přijal Evropský parlament obdobnou rezoluci s názvem „Rezoluce o rovných právech homosexuálů a lesbiček v Evropském společenství“⁵⁸. V září 1996 schválil Evropský parlament další rezoluci, v níž vyzývá členské státy k ukončení diskriminace založené na sexuální orientaci.⁵⁹ V roce 1997 Evropská unie revidovala znění Amsterodamské smlouvy s tím, že poprvé umožňuje Evropské komisi přijmout opatření vůči členským zemím, které umožňují diskriminaci na základě sexuální orientace.

⁵⁶ Dokument poslankyně EU Parlamentu V. Squarcialupi č. 1-1358/83 ze dne 13. února 1984; http://www.xs4all.nl/~heinv/hearingintergroup/european_parliament.htm

⁵⁷ *International Jurisprudence and Policy Precedents Regarding Sexual Orientation*, OJ 1984 C 104/45

⁵⁸ *Resolution on equal rights for homosexuals and lesbians in the European Community* (OJ 1994 C 61/40, Res. No A3-0028/94, 8 Feb. 1994)

⁵⁹ *Report from the Commission on the implementation of measures intended to promote observance of human rights and democratic principles in external relations for 1996-1999* /* COM/2000/0726 final; Eurolex; 52000DC0726

Čl. 13 „Opatření k potírání diskriminace“ Amsterodamské smlouvy uvádí: „Aniž by byla dotčena ostatní ustanovení této smlouvy a v rámci pravomocí svěřených Společenství touto smlouvou může Rada na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem učinit jednomyslně opatření k potírání diskriminace z důvodů pohlaví, rasového nebo etnického původu, víry nebo světového názoru, invalidity, věku nebo sexuální orientace.“.

V září 1998 schválil Evropský parlament naléhavou rezoluci o rovných právech gayů a lesbiček v Evropské unii. Evropský parlament vyjádřil odmítnutí souhlasu s přístupem do Evropské unie jakékoliv zemi, která prostřednictvím své legislativy porušuje lidská práva gayů a lesbických žen. Toto vyhlášení se týkalo Kypru, který selhal v úsilí přijmout v roce 1998 reformu právního řádu a nahradil úplný zákaz mužských homosexuálních styků řadou jiných diskriminačních opatření, a Rumunska, jehož parlament odmítl v roce 1998 pozměnit diskriminační opatření vůči homosexualitě ve svém trestním řádu. Současně se v této rezoluci naléhá na Rakousko (členský stát EU), aby korigovalo nerovnost ve věku zletilosti. Listina základních práv Evropské unie vyhlášená dne 7. prosince 2000, ve znění dokumentu č. 2007/C 303/01, v odst. 1 čl. 21 „Zákaz diskriminace“ doslova uvádí: „Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“.

Lisabonská smlouva uvádí v čl. 1a: „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“ Usnesení Evropského parlamentu o homofobii v Evropě z roku 2008 u příležitosti Mezinárodního dne boje proti homofobii ze dne 17. května 2008⁶⁰ mimo jiné:

⁶⁰ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0165+0+DOC+XML+V0//CS>; Usnesení Evropského parlamentu o homofobii v Evropě, 18. leden 2006, Štrasburk; Úřední věstník C 364, 18.12.2000, s.1.

- důrazně odsuzuje jakoukoli diskriminaci na základě sexuální orientace;
- vyzývá členské státy, aby zajistily, že lesbičky, gayové, bisexuálové a transsexuálové budou chráněni před homofobními nenávisnými výroky a násilím, a zajistily, aby partneři téhož pohlaví požívali stejné úcty, důstojnosti a ochrany jako zbytek společnosti;
- naléhavě žádá členské státy a Komisi, aby důrazně odsoudily homofobní nenávisné výroky nebo vybízení k nenávisti a násilí, a zajistili, aby byla v praxi respektována svoboda projevu, vyjádřená ve všech úmluvách o lidských právech;
- vyzývá Komisi, aby zajistila, že bude ve všech oblastech zakázána diskriminace na základě sexuální orientace, doplněním souboru antidiskriminačních opatření, v němž budou zahrnuty všechny roviny diskriminace ve všech oblastech;
- naléhavě žádá členské státy a Komisi, aby zvýšily úsilí v boji proti homofobii prostřednictvím vzdělání - jako jsou kampaně proti homofobii na školách, universitách a ve sdělovacích prostředcích;
- vyzývá Komisi, aby předložila návrh směrnice o ochraně proti diskriminaci na základě všech důvodů uvedených v článku 13 Smlouvy o ES;
- vyzývá všechny členské státy, aby podnikly jakoukoli jinou akci, kterou uznají za vhodné v boji proti homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace;
- naléhavě žádá členské státy, aby přijaly právní předpisy za účelem ukončení diskriminace partnerů stejného pohlaví v oblasti dědictví, majetkového uspořádání, nájemního práva, důchodů, daní, sociálního zabezpečení atd.;
- vítá kroky podniknuté nedávno v několika členských státech ke zlepšení postavení lesbiček, gayů, bisexuálů a transsexuálů a rozhodl se dne 17. května 2006 (Mezinárodní den boje proti homofobii) uspořádat seminář o výměně osvědčených postupů.

Jak hodnotit uvedený výčet aktivit Evropského parlamentu? Jistě kladně, nicméně podle mého názoru zde chybí závazný předpis EU, který by ukládal jednotlivým členským státům konkrétní a v právním systému zakotvená opatření. Pozitivní tendence lze doložit probíhající debatou Evropského parlamentu k problematice registrovaného partnerství a uznávání tohoto svazku v jiných členských státech. Jak uvedl Portál veřejné správy ČR

(7. září 2010)⁶¹, pět evropských států v současnosti umožňuje sňatky osob stejného pohlaví. Vedle Belgie je to i Holandsko, Portugalsko, Španělsko a Švédsko. V jiných státech pak mohou uzavřít registrované partnerství. Dostanou-li se ale během studia, při cestování nebo při stěhování za prací do členského státu, který jejich svazky neumožňuje či neuznává, nestanou se oběťmi nepřímé či dokonce přímé diskriminace? Zástupkyni Komise byly předloženy tři otázky k ústnímu zodpovězení, jejichž společným jmenovatelem byly svazky osob stejného pohlaví a jejich diskriminace v důsledku tohoto svazku. Otázky se týkaly diskriminace, které čelí páry stejného pohlaví při uplatňování svobody pohybu, vzájemného uznávání těchto svazků v členských státech a konečně obecného respektování a ochrany práv gayů, lesbiček, bisexuálů a transsexuálů v EU a ve světě. Komisařka pro spravedlnost Redingová přítomné utvrdila v tom, že je pro ni nesporné právo na volný pohyb i usídlování, které s sebou nese z jednoho státu do druhého také právo, jež osoba v původním státě nabyla. Bez ohledu na to ale zdůraznila, že je potřeba postupovat vůči státům, které zatím obdobný přístup odmítají, diplomaticky a opatrně.

4. Registrované partnerství

4.1 Statistické údaje o počtu uzavřených registrovaných partnerství

Podle serveru „novinky.cz“ mají, pokud jde o institut registrovaného partnerství, muži více než třikrát větší zájem uzavírat registrovaná partnerství než ženy. Matriky na celém území zaregistrovaly od července roku 2006, kdy vstoupil v platnost zákon o registrovaném partnerství, celkem 841 homosexuálních párů (do září 2009), z toho 596 mužských a 245 ženských. Pro homosexuální soužití s pozeňáním státu se tedy rozhodlo 1 682 lidí, počet zaniklých partnerství je přitom minimální. Největší poptávku zaznamenaly matriky hned v prvním pololetí roku 2006, kdy se zákon dostal v platnost. Za oficiální partnery bylo tehdy uznáno 177 párů mužů a 58 párů žen. Za celý následující rok byl tento počet překonán sotva o dvacet uzavřených partnerství, v roce 2008 jich dokonce bylo o deset méně.⁶²

⁶¹ http://portal.gov.cz/wps/portal/_lp.814/0/_s.155/7226/_s.155/10202?docid=129581

⁶² <http://www.novinky.cz/domaci/178697-registrovane-partnerstvi-v-cesku-uzavrelo-uz-pres-1-600-homosexuvalu.html>

Za dobu, co je toto ustanovení v platnosti do 31. prosince 2010 se v Česku zaregistrovalo celkem již 1111 párů, z toho 786 mužských a 325 ženských. Pro rozluku svého svazku se rozhodlo zatím 45 dvojic.

Tabulka č. 2 Počet zaregistrovaných partnerství v jednotlivých letech (podíl lesbických párů)

2006 (od 1. července)	235 (58)
2007	252 (76)
2008	225 (66)
2009 (do září)	129 (45)

Podle očekávání nejčastěji homosexuálové uzavírají partnerství v Praze, vysoká poptávka je také ve Středočeském kraji. Nejnižší statistiky se týkají krajů s tradičně spíše konzervativnějším obyvatelstvem. Například ve Zlínském kraji bylo uzavřeno pouze dvanáct partnerství, v kraji Vysočina dokonce jen jedenáct. O tom, že bezprostředním cílem právní úpravy vyplývající z příslušných ustanovení zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů⁶³, je možnost homosexuálních párů uzavřít registrované partnerství, resp. zakotvit své partnerské soužití s přesně stanovenými právními následky, není zřejmě sporu. Podíváme-li se na tuto problematiku z obecnějšího pohledu, pak by zřejmě zastánci normy tvrdili, že účelem zákona je zrovnoprávnění homosexuální menšiny s heterosexuální většinou. Gayům a lesbičkám se totiž umožňuje institucionalizovat soužití v páru, se kterým se pojí přesně vymezená práva, ale i povinnosti, stejně jako manželům. Takovým předpisem by tedy došlo k odstranění jejich současné diskriminace. Oproti tomu odpůrci říkají, že tento právní předpis zvýhodňuje homosexuální, resp. registrované páry oproti manželům, zejména proto, že registrované páry, ve srovnání s manželskými páry, nevychovávat děti a jsou tedy v rovině „povinností“ zvýhodňovány. V této souvislosti se otevírá diskuze k tzv. „krizi tradiční rodiny“, která se obvykle charakterizuje klesající porodností, klesajícím počtem uzavíraných sňatků, nárůstem počtu nesezdaných párů a dětí, které jsou v takových domácnostech vychovávány a vysokou rozvodovostí.

⁶³ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

4.2 Informační systém evidence obyvatel

Institucionalizace registrovaného partnerství má další důsledky, které nejsou na první pohled zřejmé, např. vedení údajů o registrovaném partnerství v informačním systému evidence obyvatel. Problematiku evidence obyvatel a rodných čísel v současné době stanoví zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona je evidence obyvatel vedena v informačním systému evidence obyvatel (dále jen „ISEO“) a hlavním jejím účelem je především zpracovávat, uchovávat a shromažďovat údaje o obyvatelích a poskytovat z tohoto informačního systému informace oprávněným subjektům. Správcem ISEO je Ministerstvo vnitra, jímž je také provozován.⁶⁴ Datový fond evidence je uložen pomocí tabulek, na základě nichž se propojují i vazby mezi osobou a rodiči, dětmi či partnery.

V informačním systému evidence obyvatel se vedou údaje o:

- 1) *státních občanech České republiky,*
- 2) *cizincích s povoleným trvalým pobytem na území České republiky, cizincích s povoleným přechodným pobytem na území České republiky na dobu delší 90 dnů a občanech Evropské unie, kteří na území České republiky hodlají přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce (jedná se podle zákona o cizince s povoleným pobytem),*
- 3) *cizincích, kterým byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany.*⁶⁵

Z pohledu zpracovávané problematiky je podstatné, že se v ISEO o občanech vede, mimo řady jiných údajů, i údaj týkající se partnerství, a to v následujícím rozsahu:

- 1) *datum a místo vzniku partnerství, datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti nebo o neexistenci partnerství, datum zániku partnerství smrtí jednoho z partnerů, nebo datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení jednoho z partnerů za mrtvého a den, který byl v pravomocném rozhodnutí soudu o prohlášení*

⁶⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ Podle ustanovení § 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

za mrtvého uveden jako den smrti, popřípadě jako den, který nepřežil, anebo datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o zrušení partnerství;

- 2) *rodné číslo manžela nebo partnera; je-li manželem nebo partnerem fyzická osoba, která nemá přiděleno rodné číslo, vede se jméno, popřípadě jména, příjmení manžela nebo partnera a datum jeho narození.*

Nejen že jsou údaje o registrovaném partnerství vedeny v ISEO, ale v souladu s ustanovením § 38 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, se „*partnerství zapisuje na místo rodinného stavu v občanském průkazu partnera a v jiných veřejných listinách, ve kterých je rodinný stav uváděn.*“. Tato skutečnost je přímým důsledkem právního zakotvení registrovaného partnerství. Schválená novela zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, která od 1. ledna 2012 zavádí nové občanské průkazy velikosti kreditní karty (formát ID 1 podle Mezinárodní organizace pro civilní letectví ICAO), předpokládá u položky „stav“ (údaj o registrovaném partnerství) občanského průkazu jiný princip než doposud, a to ten, že se tato položka povinně zapisuje pouze do 31. prosince 2011, dále může být tento údaj na žádost občana z občanského průkazu vypuštěn.⁶⁶

4.3 Výchova dětí homosexuálními páry

Jak uvádí P. WEISS v knize Sloupky o sexu,⁶⁷ „od roku 1992 je homosexualita vyjmuta ze všech seznamů duševních poruch a považuje se za nepatologickou menšinovou variaci lidské sexuální orientace. Není to tedy ani nemoc, ani úchylnka, je to zkrátka preference osob stejného pohlaví jako erotických objektů. Ze sexuologického hlediska je pro určení orientace přitom podstatné to, do koho se člověk zamilovává, koho citově upřednostňuje. Z tohoto hlediska pak můžeme považovat homosexualitu (stejně jako heterosexualitu) především za preferenci citovou.“

Výzkumy v posledních dvaceti letech přitom, jak již bylo uvedeno, ukazují na vrozenost homosexuality. Nelze se jí naučit, nemůže vzniknout ani na základě

⁶⁶ zdroj Ministerstvo vnitra, odbor správních činností

⁶⁷ WEISS, P. Sloupky o sexu. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.92 - 94

homosexuální zkušenosti či homosexuálním zneužitím. Homosexuálem se člověk, ostatně stejně jako heterosexuálem, rodí. Homosexualita je navíc samozřejmě celoživotní záležitostí, není možné se jí „odnaučit“ ani ji nejde „vyléčit“. Všechna sdělení v tisku, často i odborném, o tom, jak se podařilo například vírou v Boha změnit sexuální orientaci, referují pouze o změně sexuálního chování, ne preference.

A samozřejmě existují i případy, kdy je pro homosexuálně orientovaného jedince jeho vlastní zaměření natolik nepřijatelné, například právě z náboženských důvodů, že celoživotně žije v manželství s osobou opačného pohlaví, dokonce s ní vede i sexuální život, a své skutečné sexuální a citové potřeby nikdy nenaplní. Mnozí z nich se přitom během svého života i žení nebo vdávají a plodí děti, které pak následně vychovávají. Rozvodovost je u této sexuální menšiny samozřejmě vyšší než v obecné populaci, nežádka tedy dojde k tomu, že po rozvodu o dítě alespoň částečně pečuje i homosexuální rodič žijící v té době už se svým stejnopohlavním partnerem či partnerkou. V některých zemích světa existuje možnost, aby si homosexuální páry dítě adoptovaly, a dnes už mnoho dětí vyrůstá v rodinách s jednopohlavním rodičovským párem. Tato určitá revoluce v péči o děti samozřejmě dosud vyvolává vášnivé diskuze, a to jak mezi laickou veřejností, tak mezi odborníky. Argumenty odpůrců této adopce se soustřeďují především na fakt, že děti vyrůstající v rodinách s jednopohlavním rodičovským párem jsou ochuzené o model rodiče druhého pohlaví. Obavy se týkají také možnosti narušení sexuální identity či orientace tohoto dítěte. Dnes už máme k dispozici výsledky mnoha výzkumů, které se v posledních třiceti letech zaměřily právě na tuto problematiku. Situace je jasná: u dětí jednopohlavních rodičovských párů nebylo zjištěno ve srovnání s jejich vrstevníky žádné narušení sexuální identity. Nebyl u nich zjištěn ani vyšší výskyt homosexuální orientace nebo neurotických příznaků, neobjevilo se ani narušení postavení těchto dětí ve vrstevnickém kolektivu. Z odborného hlediska lze proto jednoznačně konstatovat, že neexistují vědecké argumenty proti možnosti výchovy vlastního či adoptovaného dítěte jednopohlavním rodičovským párem. Všechny protiargumenty jsou v podstatě politického, emocionálního nebo náboženského charakteru.

Český sexuolog Petr Weiss to přiléhavě komentuje následovně. „Já osobně doufám, že když se v budoucnu i u nás bude rozhodovat o možnosti adopce dětí homosexuálním párem, zazní především argumenty vědeckého charakteru. Ještě všichni máme jistě v živé paměti debatu kolem registrovaného partnerství. Mnohé sdělovací prostředky dávaly slovo lidem, kteří především z fundamentalistických pozic prorokovali v případě povolení

registrovaného partnerství osob stejného pohlaví ohrožení klasické rodiny, ohrožení tradičních evropských hodnot a nedozírné následky pro morální stav společnosti. Nemám však pocit, že by se cokoli podstatného po schválení tohoto zákona ve většinové společnosti změnilo. Gayové a lesbičky jsou celkem stranou zájmu sdělovacích prostředků, denně uzavírají tyto svazky a rozvodovost heterosexuálních manželství ani nestoupla, ani neklesla. Stalo se zkrátka pouze to, že jedna sexuální menšina dosáhla zase dalšího stupně emancipace, že se udělal další krůček k odstranění diskriminace v naší společnosti.“⁶⁸

Časopis *Žena a život* ze dne 22. prosince 2010⁶⁹ uvádí příklad Kateřiny (32 let) a Veroniky (31 let), které spolu žijí sedm let a jsou registrované rok a půl. Společně vychovávají dvě děti. K oplodnění v obou případech proběhlo injekční stříkačkou a dárci byli dva vzájemně registrovaní gayové. Děti zvládají vychovávat a živit sami a otce dětí nenutí k ničemu, co sami nechtějí. Považují se za rodinu jako každá jiná, i když tu jejich zákon plně neuznává. Stejný zdroj uvádí i případ Eriky (42 let) a její partnerky Romany, které společně vychovávají tři děti. Všechny děti pocházejí z jejich předchozích manželství.

V rozhovoru pro tento časopis sdělila sexuoložka MUDr. H. Fifková, že lidé mohou za své sexuální chování, ale orientace je podle všech dostupných poznatků vrozená, a tím pádem neměnná. K otázce, zda by měly mít registrované lesbické páry možnost adoptovat děti, či se legální cestou nechat oplodnit říká, že ano. A dodává, že mnohé lesbické dvojice děti vychovávají již teď, a to i bez posvěcení státu. Mají děti buď z původních heterosexuálních vztahů, nebo si je pořizují „pokoutně“, což je poměrně ponižující záležitost.

Zajímavé názory k problematice výchovy homosexuálními páry zazněly v interview pro Český rozhlas 6 v pořadu „Názory a argumenty“ dne 14. února 2010 s poslankyní a I. místopředsedkyní KDÚ-ČSL Michaelou Šojdovou a bývalým ministrem pro lidská práva a národnostní menšiny Michalem Kocábem. Na otázku „Jak se díváte například na návrh zákona, kterým by mohli homosexuální páry či jednotlivci adoptovat děti?“ M. Kocáb uvedl:

⁶⁸ WEISS, P. *Sloupky o sexu. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3, s.92 - 94*

⁶⁹ *Časopis ŽENA A ŽIVOT, číslo 26, 22.12.2010, s.54*

„Předsedou rady vlády je pan zmocněnec Litomiský a oni shledali tedy, že to ustanovení paragrafu 13 odstavce 2 zákona o registrovaném partnerství a totiž, že trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte. Jedná se tedy o individuální osvojení, že je diskriminující, vytvořili tento podnět a přenesli ho na mě, abych ho předal vládě. Teď jsem ovšem v situaci, kdy se proti tomu zvedla vlna odporu.“

M. Šojdrová: „Tak já bych především chtěla říct, že nejsem ráda, že musím organizovat anketu tohoto typu. Ale chtěla jsem umožnit veřejnosti, aby se vyjádřili. Žádná z politických stran, která dnes je v Poslanecké sněmovně a myslím, že ani ty, které podpořily vládu, nešla do volebního programu s tím, že by chtěla umožnit adopci pro děti do homosexuálních párů, tedy jednotlivcům v homosexuálních párech. On ten důsledek je v podstatě stejný. Čili chápu to, že je velký zájem ze strany občanů se vyjádřit k tomuto záměru. Dnes je podepsáno, nebo se ozvalo více než 10,5 tisíce těch, kteří se do ankety zapojili s hlasem ne. Jednak na webových stránkách, ale oni také posílají písemně své stanovisko, čili už je to přes 10,5 tisíce. Ale chtěla bych říct ještě jednu věc, proč nejsem ráda, že tuhle anketu musím dělat a také proto, že tady teď sedím s panem ministrem Kocábem. Jednak mně je řada jiných jeho aktivit dost sympatická a jednak si myslím, že jak vláda, tak Poslanecká sněmovna v téhle situaci by měla řešit skutečně existenční problémy České republiky spojené s nezaměstnaností, s ekonomickou krizí a ne se prostě soustředit na problémy velmi úzké skupiny lidí, které navíc, myslím si, že nejsou ku prospěchu, nebo tedy ty návrhy, že nejsou ku prospěchu těch dětí, o které se hlavně jedná.“

V Evropské unii lze vnímat silné tendence k dosažení toho, aby všechny státy Evropské unie povolovaly a upravovaly svazky osob stejného pohlaví. V současné době je registrované partnerství v různé formě uzákoněno ve Skandinávských zemích (Norsku, Švédsku a Finsku), na Islandu, v Nizozemsku, Francii, Belgii, ve švýcarském kantonu Curych, ve Spolkové republice Německo, v Portugalsku, ve Slovinsku, Lucembursku, Andoře, na Novém Zélandu a Tasmánii. Nejliberálnější norma existuje v Nizozemí, kde mohou osoby stejného pohlaví uzavírat svazek, který je téměř shodný s manželstvím heterosexuálních párů, a adoptovat děti. Manželství mezi homosexuály lze rovněž uzavřít v Belgii, Kanadě, Jižní Africe, Španělsku, amerických státech Massachusetts, Rhode Island a Novém Mexiku. Adoptovat děti osobami stejného pohlaví

žijícími v úředně schváleném svazku povolují úřady také v Dánsku, Švédsku a na Islandu.⁷⁰

⁷⁰ <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=2&tema=82> Registrované partnerství pro homosexuální páry, 26.2.2011, 17:00 hod.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. Praktická část

5.1 Úvod

Součástí mé bakalářské práce je stručný přehled názorů náhodného souboru gayů a lesbických žen ohledně diskriminace na základě sexuální orientace a jejich vztahu k institutu registrovaného partnerství. Vzhledem k tomu, že mám jistý kontakt na tuto komunitu, použila jsem vlastní on-line dotazník sestávající z 38 otázek, které byly vyvěšeny na serveru www.vyplnto.cz v období od 25. října 2010 do 23. listopadu 2010. Tento anonymní dotazník byl doplněn o několik demografických otázek (týkající se např. vzdělání respondenta, sociálních poměrů, zaměstnání, atd.) s cílem přispět k bližšímu porozumění zjištěných dat, vyplnilo jej 64 respondentů s tím, že důležité údaje s některými závěry jsou zpracovány v následujícím přehledu. Kompletní přehled otázek a odpovědí uvádím v příloze. Při hodnocení získaných odpovědí je nutné mít na zřeteli, že se jednalo o relativně malý počet respondentů a použitá metoda získávání odpovědí mohla pravděpodobně ovlivnit skupinu respondentů jak co do věkového složení, tak co do vzdělání. Cílem rozhodně nebylo srovnání s erudovanými publikovanými průzkumy „Procházka, Janík a Hromada (2003)“ nebo „Diskriminace na základě sexuální orientace“ Olgy Pechové (Elektronický časopis Psychologie, 2009, ročník 3, číslo 3). Chtěla jsem pouze potvrdit nebo vyvrátit názor, zda stále existuje nepřátelský postoj společnosti, či zda je zde tendence k větší toleranci. Další otázkou, která je spojena s touto minoritou, je zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Naše společnost preferuje výchovu dětí heterosexuálními páry, nicméně počet rozvedených manželství každým rokem narůstá a mnoho narozených dětí je vychováváno pouze jedním z rodičů, a to většinou matkou nebo páry v nesezdaném manželství. V takovém případě zde vzor rodiny stejně nefunguje, protože dnešní mládež volí způsob svobodného soužití. Proto jsem některé otázky zaměřila i na problematiku homosexuálních párů, pokud jde o náhradní péči, např. prostřednictvím svěřením do výchovy, pěstounské péče, opatrovnictví či adopce.

5.2 Stručný přehled údajů o účastnících dotazníkového průzkumu

Tabulka č.3 Údaje týkající se pohlaví, věku a vzdělání respondentů

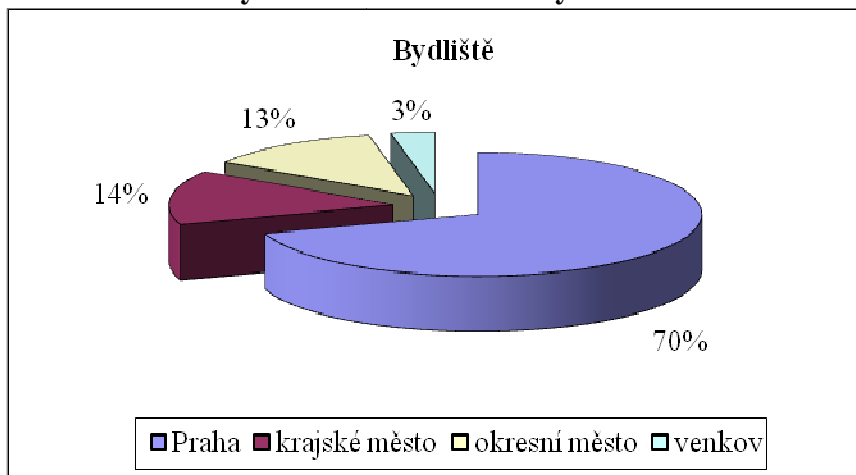
Pohlaví		Věk		Vzdělání	
Muž	46	18 a méně	2	základní	4
Žena	18	18 – 30	13	vyučen	3
		31 – 50	49	vyšší odborné	4
				středoškolské	38
				vysokoškolské	15

Tabulka č. 4 Údaje týkající se bydliště a zaměstnání

Bydliště		Zaměstnání	
Praha	44	Student	21
Krajské město	9	Úředník	13
Okresní město	8	Podnikatel	8
Venkov	2	Nezaměstnaný	4
		Ostatní	16

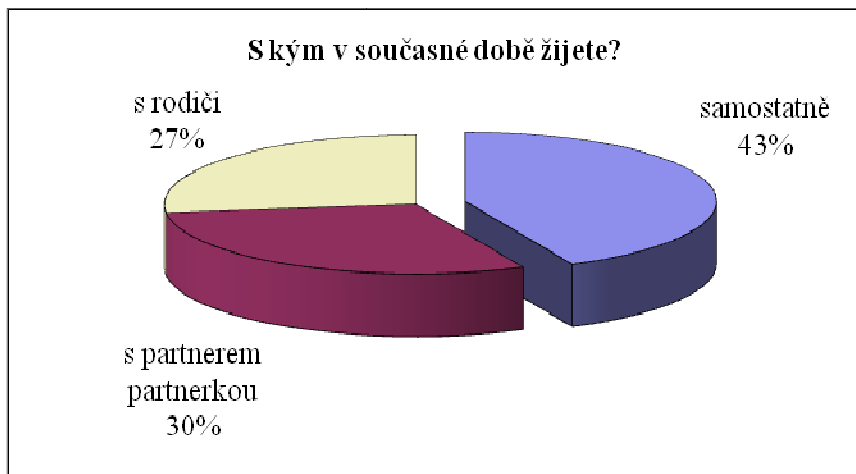
V položce ostatní zaměstnání jsou uvedena ta, jejichž četnost je velmi nízká (např. lékař, konstruktér, vědecký pracovník, sociální pedagog, bankovní úředník, nákupčí, herec). Pokud jde o složení účastníků ankety z hlediska jejich bydliště, je z uvedeného grafu zřejmé, že 70% respondentů uvedlo jako své bydliště Prahu, dalších 14% žije v krajském městě. Tato skutečnost, která je pravděpodobně do jisté míry dána formou průzkumu (internet), může mít podle mého názoru vliv i na některé z posuzovaných skutečností, jako je např. tolerance okolí.

Graf č. 1 Bydliště účastníků ankety

Z výše uvedených údajů lze konstatovat, že typickým účastníkem ankety je muž ve věku 18 až 30 let se středoškolským, respektive vysokoškolským vzděláním, který žije v Praze, nebo krajském městě. Pro dokreslení problematiky týkající se sociálních údajů uvádím odpovědi na otázku „S kým v současné době žijete“, ze které je zřejmé, že více jak 40% respondentů žije samostatně, 30% s partnerem, partnerkou.

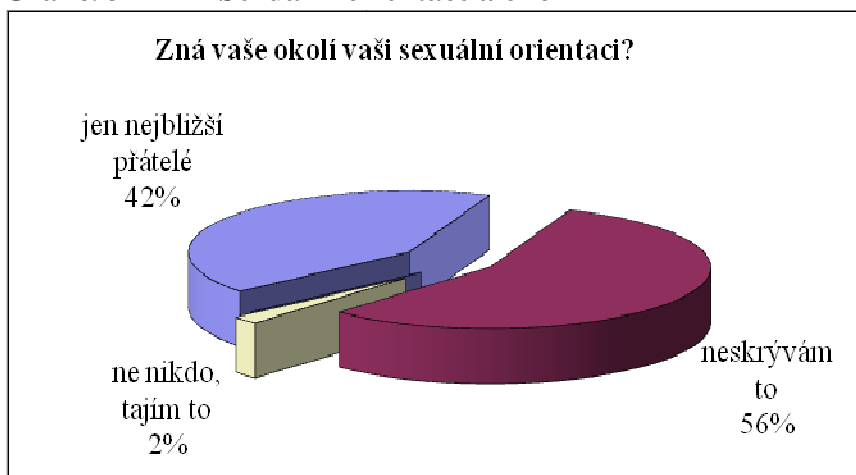
Graf č. 2 Soužití

5.3 Homosexuální minorita a většinová společnost

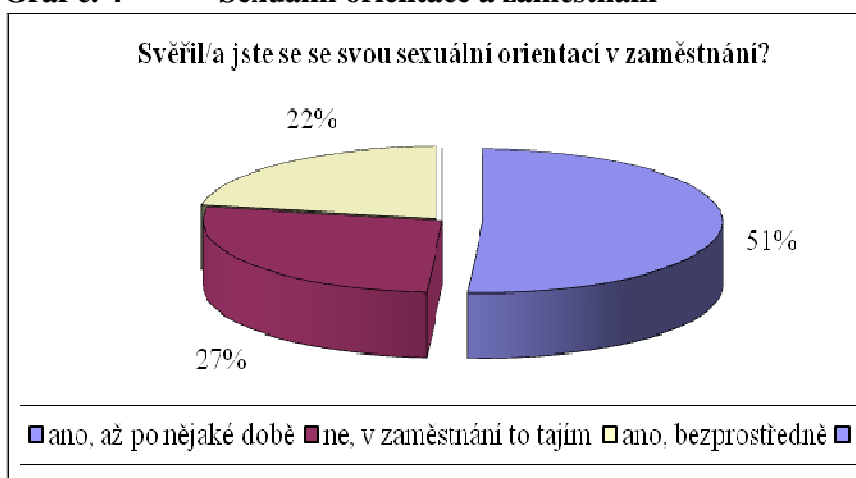
Z pohledu mé bakalářské práce považuji za důležité a podstatné zejména shromážděné poznatky týkající se postoje a chování respondentů vůči veřejnosti a naopak veřejnosti vůči nim. Na otázku „Zná Vaše okolí Vaši sexuální orientaci?“ nadpoloviční většina účastníků odpověděla kladně, což lze podle mého názoru interpretovat pozitivně v tom smyslu, že tato skupina nemá před svým okolím obavy z diskriminace a neskrývá svou sexuální orientaci.

Graf č. 3 Sexuální orientace a okolí

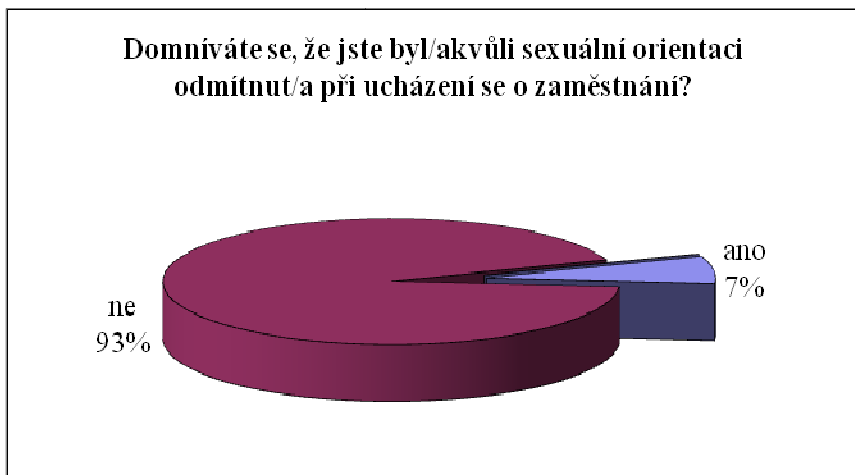

Na otázku „Skrýváte svou sexuální orientaci v různých zábavných místech, např. ve sportovních centrech, v restauracích, abyste se vyhnuli diskriminaci?“ odpovědělo 68% respondentů záporně, tj. že svou sexuální orientaci neskrývá a obdobně na otázku „Skrýváte své homosexuální chování ve smyslu projevu vztahu nebo soužití s osobou stejného pohlaví na veřejnosti?“ uvedlo cca 70% dotázaných, že nikoli. Uvedené údaje lze z hlediska sebeuvědomění homosexuální minority vnímat pozitivně. Jak jsem již uvedla, tato zjištěná skutečnost může být do jisté míry ovlivněna tím, že většina respondentů se zdržuje v Praze, která je svým způsobem anonymní a s ohledem na vysoký turistický ruch i do jisté míry tolerantnější. Obdobné pozitivní postoje lze doložit následujícími údaji, které se týkají sexuální orientace a zaměstnání.

Graf č. 4 Sexuální orientace a zaměstnání

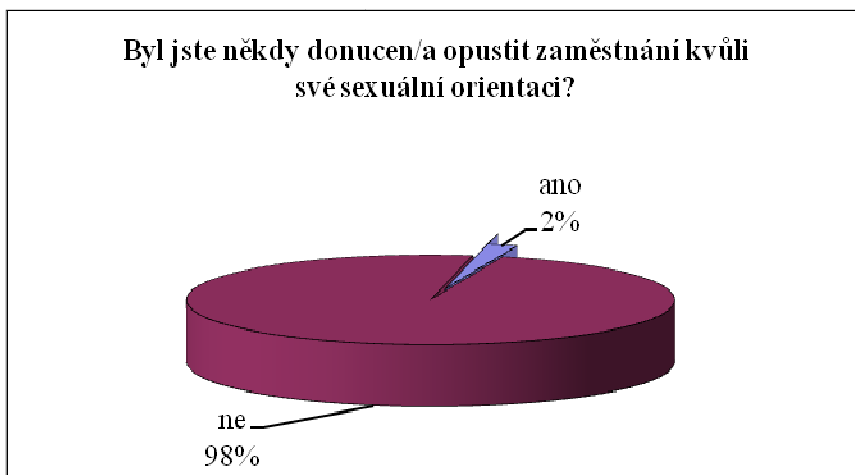

Graf č. 5 Diskriminace v zaměstnání

Uvedený údaj o diskriminaci na trhu práce (7%) je v poměrně dobré shodě s tím, co uvádí ve své práci Olga Pechová (strana č. 9), kde na otázku zkušenosti s nepřijetím do zaměstnání na základě sexuální orientace odpovědělo kladně 4 % respondentů. Obdobnou shodu lze konstatovat v problematice „*propuštění ze zaměstnání z důvodu sexuální orientace*“. Podle mnou získaných dat se s touto zkušeností setkala 2% respondentů, Olga Pechová uvádí celkem 4 % respondentů, přičemž „*polovina z nich si byla touto zkušeností jistá a polovina ji považovala za pravděpodobnou*“.

Graf č. 6 Ukončení zaměstnání

5.4 Zkušenost s obtěžováním, registrované partnerství

V této části jsou shrnuty poznatky získané z odpovědí na otázky týkající se vztahu veřejnosti k homosexuální minoritě. Existují oprávněné obavy z netolerantního postoje nebo dokonce z verbálního či fyzického napadení? Jsou tyto obavy oprávněné? Na otázku „Pokud skrýváte své homosexuální chování na veřejnosti ve smyslu projevu vztahu, z jakého důvodu, krátce popište.“ byly získány následující názory.

Tabulka č. 5 Vybrané odpovědi týkající se vztahu veřejnosti k homosexuální minoritě

<i>„Chováme se s přítelem na veřejnosti jako dva kamarádi, nenápadně. Projevy něžnosti si necháváme na doma, aby nás neobtěžovaly pohrdavé reakce společnosti, přestože je dnes už relativně tolerantní.“</i>
<i>„Nemám zapotřebí, aby si na mě každý ukazoval...“</i>
<i>„Neskrývám jej nijak zásadně, ale obecně nerad zbytečně přitahuji nežádanou pozornost.“</i>
<i>„Protože mi to nepříjde přirozené a bojím se hanlivých poznámek. Proto se například nedržím s partnerem na veřejnosti za ruku.“</i>
<i>„Skrývám ve smyslu neocicmávám se na každém rohu s přítelem. Jinak si pusy ob nějaký roh dáme..“</i>
<i>„Nepřiměřené reakce okolí (poznámky, gesta), neustálý dojem být pozorován, zčásti je to ale jen můj předsudek a paranoia.“</i>
<i>„Stydím se, považuji to ne úplně za přirozenou věc jako vztah mezi heterosexuálně orientovanými.“</i>
<i>„Příjde mi to nezvyklé, i když netajím svojí orientaci.“</i>
<i>„Je v tom stud:) obavy z reakce okolí.“</i>
<i>„No otázka je...co to je skrývat. Sám se nerad dívám i na hetero páry, které se oblizují na veřejnosti. A myslím si, že tu je plno lidí, kteří by homo chování odsoudili svou hloupostí.“</i>
<i>„Raději se vyhnu zbytečné provokaci, někteří lidé homosexualitu stále vnímají jako "nemoc".“</i>
<i>„Ano, protože to o mně ještě většina lidí neví. Před lidmi, kteří mě znají, nebo to o mě vědí, mi to nedělá problém.“</i>
<i>„Chci se vyhnout nepříjemným narážkám a pohledům.“</i>

Uvedené odpovědi zřetelně ukazují na obavy respondentů z negativní reakce okolí na homosexualitu a demonstrují jejich postoj „chovat se nenápadně a vyhýbat se nepříjemným urážkám, pohledům a zbytečné provokaci“.

Své zkušenosti s formou napadení uvedli dotazovaní následovně.

Graf č. 7 Zkušenosti s napadením

Z uvedených údajů a postojů je zřejmé, že stále existuje obava z netolerantního postoje majoritní společnosti. Tato obava je oprávněná, neboť z odpovědí respondentů na otázku: „Byl/a jste někdy napaden/a kvůli svému chování na veřejnosti pro svoji sexuální orientaci?“ uvedlo 22% dotázaných, že bylo někdy napadeno kvůli svému chování na veřejnosti pro svoji sexuální orientaci. Obdobně téměř 16% dotázaných uvedlo, že bylo „někdy napadeno kvůli svému chování v zaměstnání (ve škole) pro svoji sexuální orientaci“.

Pokud jde o popis konkrétních konfliktních situací, pak na otázku „Pokud jste byl/a napaden na veřejnosti, popište, co bylo důvodem, jestli víte, nebo se domníváte?“ byly získány následující poznatky.

Tabulka č. 6 Vybrané odpovědi ke konfliktním situacím

<i>Starší paní, jdoucí kolem měla na mě a mou přítelkyni připomínku typu je to odporné.</i>
<i>Držení za ruce, polibek.</i>
<i>Byli to náckové</i>
<i>Držení se za ruce, objímání se a líbání se s partnerkou.</i>
<i>Jen to ze jsem gay...</i>
<i>Myslím, že vzhled - kostkované kalhoty, růžové triko, vyvolalo to reakce - hele, buzerant.</i>

Citovaná studie Olgy Pechové uvádí, že na otázku „Stal(a) jste se někdy obětí násilného jednání proto, že útočník věděl nebo předpokládal, že jste gay, lesbická žena nebo bisexuální člověk?“ odpovědělo kladně celkem 11 % respondentů.

Přes relativně nízký počet účastníků mého dotazníkového šetření (64 ve srovnání s uvedenou studií, kde byl počet respondentů 496), lze přinejmenším konstatovat, že se situace v oblasti diskriminace gayů příliš nemění.

Ve svém šetření jsem se dotkla i otázky registrovaného partnerství, které bylo zavedeno do českého právního systému od roku 2006 zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 239/2008 Sb., (dále jen „zákon o partnerství“). Na otázku „*Jaký je Váš postoj k institutu registrovaného partnerství?*“ odpovědělo 31 respondentů, že „*nejsem registrovaný/á, ani do budoucna o tom neuvažuji*“ a 30 respondentů, že „*nejsem registrovaný/á, ale do budoucna o tom uvažuji*“. To znamená, že v této otázce je homosexuální komunita vyrovnaně nejednotná.

Dále autorka rozebírá otázku, zda dát homosexuálům právo na adopci dětí. Zákon o registrovaném partnerství totiž registrovaným partnerům právo na osvojení dítěte nepřiznává, podle článku diskriminačně, protože osamělým lidem je povoluje. Pokud registrovaný, v praxi většinou lesbický pár, vychovává biologického syna nebo dceru jedné z žen, její partnerce nezaručuje žádná práva. V případě smrti biologické matky by soudy svěřily sirotka do péče prarodičů, i kdyby předtím svou lesbickou dceru zavrhlí a s vnoučetem se nestýkali.

Článek dále zmiňuje, že v jednopohlavních rodinách pravděpodobně vyrůstá více českých dětí, než si myslíme. Nicméně objektivní údaje z ČR v tomto ohledu chybějí. Podle amerických výzkumů z roku 2003, které článek zmiňuje, jsou děti gay a lesbických párů psychicky odolnější a tolerantnější k okolí. Vliv homosexuálních rodičů na jejich vlastní sexualitu a jejich rodičovské schopnosti nebyl zjištěn, stejně jako nebyl zjištěn vliv heterosexuality rodičů na homosexualitu jejich synů a dcer.

Podle autorky je jediným skutečným problémem postoj okolí a na podporu svého názoru zmiňuje průzkum, který v roce 2010 na téma školní diskriminace a šikany gayů, lesbiček a bisexuálů provedla psycholožka Olga Pechová z Univerzity Palackého v Olomouci. Průzkum O. Pechové byl realizován formou elektronického dotazníku, byl rozšířen v homosexuální komunitě a zúčastnilo se jej 496 respondentů. Jedna třetina dotázaných uvedla, že zažila na střední škole útoky nebo obtěžování. Na útocích se někdy podíleli

i pedagogové, případně o nich věděli, ale nezakročili. S diskriminací se za posledních pět let setkala polovina dotázaných, čtrnáct procent kvůli sexuální odlišnosti někdo fyzicky napadl. Na policii nešel z napadených nikdo. Jaká je situace a jaké názory na tuto problematiku má naše stávající homosexuální komunita? Na otázku „Domníváte se, že lze homosexuálním párům svěřovat děti do péče?“ odpovědělo 53 respondentů „ano“, 9 respondentů „ne“. V tomto ohledu panuje na tuto otázku většinový souhlasný názor. Na druhou stranu na otázku „Pokud ještě žádné dítě nemáte, chtěl/a nebo uvažujete mít v budoucnu v péči dítě/i?“ vyslovilo 34 respondentů souhlas, 30 nesouhlasilo. Tuto nejednotnost lze dokumentovat přehledem některých názorů týkajících se „osobního názoru na výchovu dítěte homosexuálními páry“.

Tabulka č. 7 Vybrané odpovědi týkající se péče o děti

<i>Adopci bych povolil, ale já osobně bych se obával, jestli jsem dítěti schopen zajistit klidné rodinné zázemí z důvodů reakcí jeho okolí. Jinak si nemyslím, že se samotnou výchovou nebo klidným domovem pro dítě by měl být problém.</i>
<i>Myslím si, že je jedno jestli jde o dvě ženy nebo muže, lásky mu můžeme dát přeci stejně, ne-li více.</i>
<i>Myslím si, že homosexuální páry mají mít stejná práva jako páry heterosexuální, tudíž mít právo vychovávat dítě adoptované.</i>
<i>Myslím si, že ještě nejsme v době aby mohli páry stejného pohlaví vychovávat dítě. Dítě, které vychovávají, by mohlo v mladém věku slýchat všelijaké homofobní urážky, které by mohli mít na jeho psychiku velký vliv....</i>
<i>Společnost není připravena na to, že dva lidé stejného pohlaví má dítě.</i>
<i>Dle mého názoru by dítě měl vychovávat pouze heterosexuální pár. Nedovedu si představit, že by dítě mělo dva otce nebo dvě matky, jsem zastánce modelu máma a táta. Sám bych si přál mít dítě v budoucnu se ženou.</i>
<i>Myslím si, že homosexuální pár dokáže poskytnout stejnou lásku, ba někdy i dokonce větší než heterosexuální pár.</i>
<i>Je trošku podivné, že singl lesba si může zažádat o adopci, ale když je registrovaná, tak ne. Jinak si myslím, že dítě vždy bude lépe prospívat s dvěma maminkami nebo tatínky, než s několika tetami v ústavu.</i>
<i>Myslím, že naše společnost na to není zatím připravena.</i>
<i>Myslím, že to je možné. Vidím to jako kapacitu, která může být využita pro výchovu dětí opuštěných svými rodiči, nebo dětí kteří o rodiče přišli. Na druhou stranu nevím o nikom ve svém okolí, komu bych dítě svěřil. Možná je to hudba budoucnosti, až bude společnost více zvyklá na homosexuální páry.</i>

Předložené odpovědi jasně ukazují na zřejmou nejednotnost názorů v otázce adopce dětí a jejich výchovy homosexuálními páry. Úplné znění všech odpovědí uvádím v příloze.

5.5 Názor žen

Vzhledem k tomu, že jsem žena, zajímala jsem se o čistě ženský pohled a ze získaných odpovědí jsem vybrala ty, které vyjádřily pouze lesbické ženy.

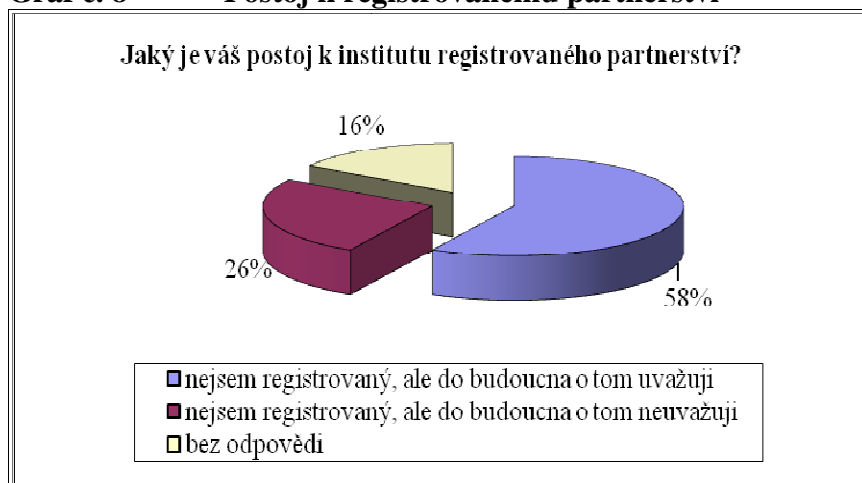
Tabulka č. 8 Údaje týkající se věku, bydliště a vzdělání žen

Věk		Bydliště		Vzdělání	
<i>méně než 18</i>	1	<i>Praha</i>	6	<i>základní</i>	3
<i>18 až 30</i>	12	<i>krajské město</i>	6	<i>vyučen</i>	0
<i>30 až 50</i>	5	<i>okresní město</i>	2	<i>vyšší odborné</i>	2
		<i>venkov</i>	4	<i>středoškolské</i>	12
				<i>vysokoškolské</i>	1

Údaje uvedené v tabulce týkající se věku, bydliště a vzdělání potvrzují, pokud jde o lesbické ženy, to, co bylo konstatováno v úvodní části. I zde platí, že typickým účastníkem ankety je žena ve věku 18 až 30 let se středoškolským, respektive vysokoškolským vzděláním, která žije v Praze, nebo krajském městě.

Pokud jde o to, zda lesbické ženy skrývají svou sexuální orientaci vůči svému okolí, pak na otázku „*Zná Vaše okolí Vaši sexuální orientaci?*“ odpovědělo cca 60% žen, že nikoli, 40% uvedlo, že tuto znalost mají pouze nejbližší přátelé. Na obdobnou otázku „*Skrýváte své homosexuální chování ve smyslu projevu vztahu nebo soužití s osobou stejného pohlaví na veřejnosti?*“ uvedlo 78% dotázaných žen, že nikoli. Tyto údaje jsou v relativní shodě s tím, co bylo zjištěno v této oblasti z pohledu všech účastníků ankety. Na otázku „*Pokud jste byl/a někdy napaden/a, o jaké napadení se jednalo?*“ 28% žen uvádí, že ano s tím, že v tomto případě se jednalo vždy „*o slovní urážky, homofóbní poznámky nebo vtipy*“. Ve srovnání s celou dotazovanou komunitou (strana 5) je tento údaj na poloviční hodnotě, z čehož lze podle mého názoru vyvodit nižší míru tolerance veřejnosti vůči gayům. Jinými slovy řečeno, veřejnost je tolerantnější vůči lesbickým ženám. Pokud jde o otázky spojené s registrovaným partnerstvím, jsou postoje lesbických žen k tomuto institutu uvedeny v následujícím grafu. Ve srovnání s údaji úplného dotazníku, kdy byl tento postoj vyrovnaný, téměř 60% žen uvažuje do budoucna o uzavření registrovaného partnerství, 26% o tomto kroku neuvažuje a 16% účastnic se k této otázce nevyjádřilo.

Graf č. 8 Postoj k registrovanému partnerství

Na rozdíl od předchozí otázky, je postoj žen k otázce „Domníváte se, že lze homosexuálním párům svěřovat děti do péče?“ zcela jednoznačný, neboť šestnáct z nich bezvýhradně souhlasilo, jedna žena byla opačného názoru a jedna se k této otázce nevyjádřila. Uvedený většinový názor není v rozporu s tím, co bylo zjištěno s odpovědí celé zúčastněné skupiny, neboť na tuto otázku 53 účastníků odpovědělo souhlasně, devět nesouhlasilo. Současně 78% žen na otázku „Pokud ještě žádné dítě nemáte, chtěl/a nebo uvažujete mít v budoucnu v péči dítě/i?“ uvedlo, že ano. Toto číslo je oproti údaji získaném z odpovědí celé skupiny o cca 25% vyšší, což je z pohledu žen a jejich vztahu k dětem očekávaný výsledek.

Pokud jde o možnost vedoucí k dítěti, jsou názory získané z odpovědí celé skupiny vyrovnané, neboť 8 z nich uvedlo, že by dalo přednost umělému oplodnění, stejný počet upřednostňuje mít vlastní dítě otěhotněním v heterosexuálním styku a 7 upřednostňuje adopci.

Naproti tomu postoj žen je v tomto ohledu vyhraněnější, neboť většina upřednostňuje umělé oplodnění (7), adopci připouští pouze jedna respondentka, stejně jako „vlastní dítě (otěhotnění) v heterosexuálním styku“. Konkrétní názory na výchovu dítěte homosexuálními páry, jak je uvedly lesbické ženy, jsou následující:

Tabulka č. 9 Názor na výchovu dítěte

Myslím si, že je jedno, jestli jde o dvě ženy nebo muže, lásky mu můžeme dát přeci stejně, ne-li více; v budoucnosti se svou přítelkyní děti určitě chceme..proč by harmonický homosexuální pár nemohl mít děti, někdy se dítě má lépe, než u hádajícího se heterosexuálních páru... homosexuální pár může vychovat stejně dobrého člověka, jako každý jiný pár, někdy i lepšího....a pokud jsme dvě matky, je spousta mužských vzorů, jaké mohu předložit svému synovi (např.děda,nebo jiný kamarád), aby nebyl zženštlý...prostě

v tom nevidím problém a na naše děti se moc těšíme

Myslím si, že homosexuální páry mají mít stejná práva, jako páry heterosexuální, tudíž mít právo vychovávat dítě adoptované.

Myslím si, že homosexuální páry dokážou dát svým či adoptivním dětem stejnou lásku a péči, jako páry heterosexuální, ne-li větší.

V žádném případě nevidím důvod, proč by homosexuální páry neměly děti vychovávat. Myslím si, že na sexuální orientaci dítěte toto nemá žádný vliv.

Myslím si, že ještě nejsme v době aby mohli páry stejného pohlaví vychovávat dítě. Dítě, které vychovávají by mohlo v mladém věku slýchávat všelijaké homofobní urážky, které by mohli mít na jeho psychiku velký vliv..

Homosexuální páry mohou vychovat dítě zcela bez problému, jsou-li kvalitními a zodpovědnými lidmi-rodíči. Institut "rodina" v klasickém složení „žena a muž“ v dnešní době ztrácí význam. Není důležité, kdo vychovává, ale jak vychovává a vede.

Hodně lidí si myslí, že pokud bude mít dítě jako rodiče dvě stejná pohlaví, neuvidí ten mužský (ženský) vzor a nebude se pak umět sám jako rodič chovat. Dle mého názoru je to vymyšlenost. Dítě může vidět příklady v rodině, u známých. Jsem zastáncem toho, že pokud žije dítě u milujících rodičů stejného pohlaví, jeho dětství nebude nic chybět. Je to lepší, než žít u rodičů, kteří dítě nechtěli a dávají mu to 'sežrat'. Co se týče např. šikany ve třídě - to je otázka. Na základní škole je možné, že se dítěti můžou posmívat za rodiče stejného pohlaví. Na druhou stranu doba postupuje a je možné, že to později nebude takové tabu.

Nevidím v tom žádný problém. Argumenty proti jsou liché. I ty, že mé dítě bude v budoucnu diskriminované, protože jsem byla sobecká a pořídila si jako lesba s vědomím, že bude šikanováno pro mou orientaci. Může a nemusí být šikanováno. Atd. Problém je spíše celý český systém adopcí, péče o děti bez rodičů, odložené apod. To jsou asi priority, které by se měli řešit jako první.

Myslím si, že rozdíly ve výchově nejsou tak velké na to, aby to bylo zakázáno. Vždyť na světě je tolik týraných dětí a homosexuální páry by si třeba děti kolikrát vážili určitě víc.

Nejdříve jsme měli s bývalým manželem střídavou péči, synovi bylo 10 let, ale ve 14 letech si sám syn řekl, že už nechce střídavou péči, ale že bude bydlet jen se mnou a partnerkou a k otcovi bude chodit na návštěvy. Otec se znovu oženil.

Lesbické ženy nevidí problém v tom, že by nebyly schopné nebo nedokázaly vychovat dítě stejně dobře, ne-li lépe, než klasická rodina. V tom jsou, pokud svůj názor vyjádřily, zcela za jedno.

Závěr

Přes skutečnost, že je homosexuální orientace vyjmuta ze seznamu nemocí Světové zdravotnické organizace, navzdory schválenému zákonu o registrovaném partnerství, je homofobie vůči homosexuálům realitou. Tento postoj nepřekvapuje u části společnosti, která vyznává křesťanské principy. V tomto ohledu byla církev a její věřící vždy hodně konzervativní a „opatrná“. Argumentace „ochrany tradičních principů a hodnot rodiny“ již však v dnešní době neobstojí. Stávající realitou je rodina žijící „bez požehnání úřadů“, protože je to ekonomicky výhodnější. Moderní mladí lidé vyznávají v tomto ohledu odlišné hodnoty, než ty, kterými se řídili naši rodiče a prarodiče. Pokud jde o postoj k homosexuálům, registrovanému partnerství a výchově dětí homosexuálními páry, není na tom Česká republika podle mého názoru ve srovnání s jinými státy Evropy úplně nejhůře. Protestní akce vůči pochodům homosexuálů jsou ve srovnání s akcemi v jiných státech relativně malé, část politické reprezentace je schopna zaujmout v otázkách týkajících se homosexuálů pozitivní pozice. Svoji pozitivní úlohu v tomto směru sehrávají sdělovací prostředky, média a zejména internet, téma homosexuálních vztahů již nešokuje, naopak je předmětem uměleckého ztvárnění (např. americký film z roku 2006 oceněný Oscarem „Zkrocená hora“ nebo nedávný americký film „Children are all right“). Je jen na škodu věci, že česká homosexuální komunita nenašla a neprezentuje své „vzory“, které by byly zajímavé zejména pro dospívající mládež. Je potřebné konstatovat, že navzdory konzervativním postojům některých skupin obyvatel, bylo ve společnosti v oblasti tolerance vůči homosexuálům dosaženo znatelného pokroku. Na pořadu dne je diskuze k otázkám, které souvisejí s možností adopce dětí homosexuálními páry. Jak jsem již uvedla, lesbické ženy mají v této otázce „jasno“, je potřebné, aby jejich hlas měl náležitý prostor. V tomto ohledu zcela jistě sehrají pozitivní roli odpovědné orgány Evropské unie v čele s Evropským parlamentem, které se snaží prosadit principy rovnosti do každodenního života.

Dodávám, že téma „homosexuality v ozbrojených silách“ není pro naši armádu s její současnou velikostí to nejzásadnější. Pro mě, jakožto příslušnici Policie ČR však mělo své opodstatnění.

Resumé

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na postoj dnešní majoritní společnosti k homosexuálně orientovaným jedincům.

Domnívám se, že problematika této minoritní skupiny je stále aktuální a zejména řešení případné adopce, osvojení nebo pěstounské péče, tzn. výchova dětí homosexuálními páry, je po legalizaci institutu registrovaného partnerství dalším z ožehavých témat, před kterým stojí naše společnost a celá civilizovaná Evropa.

Naše společnost preferuje výchovu dětí heterosexuálními páry, nicméně v této souvislosti je aktuální zmínit „krizi rodiny“, kterou prožívá celá společnost. Narůstá počet rozvedených manželství, mnoho narozených dětí je vychováváno pouze jedním z rodičů, a to většinou matkou nebo páry v nesezdaném manželství.

Úvodní část práce se zabývá homosexualitou z hlediska pojmů, termínů a definic, ve vazbě na vývoj společnosti a v sociálním kontextu. Problematika postavení této minority v současné společnosti, stanoviska a postoje Evropského Parlamentu a otázky spojené se zavedením institutu registrovaného partnerství jsou předmětem dalších částí. Současně se práce zabývá otázkami homosexuality ve vazbě na službu v ozbrojených silách v některých státech světa.

V neposlední řadě je součástí i souhrn některých názorů a zkušeností vybrané skupiny gayů a lesbických žen, které byly shromážděny prostřednictvím anonymního průzkumu. Cílem tohoto průzkumu bylo zjistit, respektive potvrdit, zda v naší společnosti stále existuje obava z netolerantního postoje majoritní společnosti, nakolik je tato obava oprávněná a zda lze v tomto ohledu identifikovat některé pozitivní či negativní tendence. Jsou zde důvody domnívat se, že je homosexuální minorita diskriminována? Poznatky získané dotazníkovým průzkumem jsou souhrnně zpracovány do tabulek a grafů. Úplné znění otázek a odpovědí je přílohou této práce.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je zjistit názory a zkušenosti homosexuální menšiny na postoj majoritní společnosti vůči nim. V teoretické části své práce se zabývám pojmy, které souvisí s homosexualitou, příčinami jejího vzniku, léčbou homosexuality, homosexualitou v sociálním kontextu a to i celoevropském, dále pak otázkou homosexuality a služby v armádě. V neposlední řadě se práce zabývá registrovaným partnerstvím a postoji některých čelních politických představitelů našeho státu. Praktická část je zaměřena na vyhodnocení anonymního dotazníkového průzkumu, ve kterém jsem zjišťovala názory homosexuální minority na postoj většinové společnosti k nim a současně názory na registrované partnerství a osvojení dětí.

Klíčová slova

Homosexualita, společnost, coming out, diskriminace, homofobie, armáda, registrované partnerství.

Annotation

The aim of this thesis is to find out views and experiences of the homosexual minority. The theoretical part deals with basic topics related to homosexuality, causes of homosexuality, the treatment of homosexuality, then homosexuality in a social context, the view of the EU Parliament, the law on registered partnership and the service of homosexuals in army. The practical part is focused on views and experiences of the homosexual minority found by the anonymous survey.

Keywords

Homosexuality, society, coming out, discrimination, homophobia, army, registered partnership.

Seznam literatury

Právní předpisy, zákony

1. Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
2. Zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)
3. Zákon č. 140/1961 Sb. ze dne 8. ledna 2009 (trestní zákon, např. § 198a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod)
4. Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů

Monografie

1. BAKOŠOVÁ, Z., *Sociální pedagogika ako životná pomoc*. Vydavateľstvo public promotion, s.r.o., 2008, ISBN 978-80-969944-0-3
2. BRZEK, A., PONDELIČKOVÁ-MARŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992, ISBN 80.85526-03-4
3. FIFKOVÁ, H. *O sexu s Hankou*. Praha: Grada Publishing, 1998, ISBN 80-7169-673-0
4. JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5
5. KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3
6. RADVAN, E., VAVŘÍK, M. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: IMS, 2009
7. ŘEHOŘ, A., *Formální úprava BP – DP*, www Brno: IMS, 2010
8. SCOTT, J. R. W. *Homosexuální partnerství?* Praha: EELAC, Návrat domů, 2000, ISBN 80-85495-90-2
9. SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, ISBN 978-80-7440-016-2
10. SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1999, ISBN 80-7145-302-1
11. STEHLÍKOVÁ, D., et al. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Orbis, 1995, ISBN neuvedeno
12. UZEL, R. *Abeceda sexu*. Praha: Nakladatelství YXZ, 2007, ISBN 978-80-87021-77-4
13. UZEL, R. *Sexuální výchova*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, ISBN 80-86991-69-5
14. VAN DEN AARDWEG, G.J.M., *Terapie homosexuality*. Jihlava: Hnutí pro život ČR, 2003, ISBN 80-239-1403-0
15. WALKER, R., FENWICKOVÁ, E. *Sexuální výchova*. Praha: Cesty, 2004, ISBN 80-7181-022-3
16. WEISS, P. *Sloupky o sexu*. Praha: Europrint, a.s., 2010, ISBN 978-80-204-2188-3
17. WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-558-X
18. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie nejen pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství cerm, 2003, ISBN 80-7204-264-5

Časopisy

1. ŽENA A ŽIVOT, prosinec/2010 . číslo 26, str. 53 – 56
2. Proceedings of the Royal Society of London. 2004
3. Evidence for maternally inherited factors favouring male homosexuality and promoting female fecundity; A. Camperio-Ciani, F. Corna and C. Capiluppi; Proc. R. Soc. Lond. B 2004 271, 2217-2221
4. Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues z července 2009 otištěná v „Congressional Research Service“ z 22. července 2009
5. Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues z července 2009 otištěná v „Congressional Research Service“ z 22. července 2009, autoři: David F. Burrelli, Specialist in Military Manpower Policy a Jody Feder, Legislative Attorney.

Internetové stránky

1. http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A030930_152726_domaci_jan
2. http://byznys.lidovky.cz/odborar-dusek-ceske-drahy-ovlada-spiknuti-homosexualu-p1t-/ln-doprava.asp?c=A100306_110413_ln-doprava_mev
3. <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2009081918>, 26.02.2011 v 13:13 hod.
4. <http://www.answers.com/topic/gender-identity>; Phillips, Helen. "Boy Meets Girl." New Scientist (May 12, 2001)
5. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/270637/homosexuality>
6. <http://www.maminka.cz/clanek/chovani-a-vztahy/puvod-homosexuality-2-dil>
7. <http://www.slovník-cizich-slov.cz>
8. <http://www.antidiskriminace.romea.cz>
9. <http://e-psycholog.eu/clanek/61>; Diskriminace na základě sexuální orientace, Výzkumná studie, Elektronický časopis „psychologie“, 2009, roč. 3, č. 3
10. http://www.lidovky.cz/pochod-gayu-v-belehrade-zatykani-sto-ranenych-i-nasili-na-novinarich-1g3-/ln_zahranici.asp?c=A101010_125616_ln_zahranici_ter
11. <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/12014-argentina-povolila-snatky-homosexualu-jako-prvni-v-latinske-americe/>; zveřejněno: 15.07.2010 13:14
12. <http://domaci.ihned.cz/c1-44486960-brnem-sel-pruvod-homosexualu-policie-zabranila-stretu-s-odpurci>
13. WIKIPEDIE, otevřená encyklopedie
14. <http://www.traditionalvalues.org>
15. [http://www.google.cz/#sclient=psy&hl=cs&q=Army+Welcomes+Gays%2C"+Moscow+Times%2C+November+8%2C+2003%2C](http://www.google.cz/#sclient=psy&hl=cs&q=Army+Welcomes+Gays%2C) „David F. Burrelli, Specialist in Military Manpower Policy and Jody Feder, Legislative Attorney - Homosexuals and the U.S. Military: Current Issues, July 22, 2009“
16. B-253590; GAO/NSIAD-93-215 Homosexuals in the Military
17. Recommendation 924 (1981) on discrimination against homosexuals; Assembly debate on 1 October 1981 (10th Sitting); see Doc. 4755, report of the Committee on Social and Health Questions
18. http://www.xs4all.nl/~heinv/hearingintergroup/european_parliament.htm; Dokument poslankyně EU Parlamentu V. Squarcialupi č. 1-1358/83 ze dne 13 února 1984;
19. International Jurisprudence and Policy Precedents Regarding Sexual Orientation, OJ 1984 C 104/45

20. Resolution on equal rights for homosexuals and lesbians in the European Community (OJ 1994 C 61/40, Res. No A3-0028/94, 8 Feb. 1994)
21. Report from the Commission on the implementation of measures intended to promote observance of human rights and democratic principles in external relations for 1996-1999 /* COM/2000/0726 final; Eurolex; 52000DC0726
22. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6- TA-2007-0165+0+DOC+XML+V0//CS>; Usnesení Evropského parlamentu o homofobii v Evropě, 18. leden 2006, Štrasburk; Úřední věstník C 364, 18.12.2000, s.1.
23. http://portal.gov.cz/wps/portal/_lp.814/0/_s.155/7226/_s.155/10202?docid=129581
24. <http://www.novinky.cz/domaci/178697-registrovane-partnerstvi-v-cesku-uzavrelo-uz-pres-1-600-homosexuvalu.html>
25. <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=2&tema=82>
Registrované partnerství pro homosexuální páry, 26.2.2011, 17:00 hod.

Přílohy

Příloha č. 1

Souhrn otázek a odpovědí dotazníkového šetření

Šetření:	24. 10. - 23. 11. 2010
Délka průzkumu:	720 hod.
Počet respondentů:	64
Počet otázek:	38
Zobrazení otázek:	celý dotazník najednou
Návratnost dotazníků:	61.9%
<i>Návratnost dotazníků je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. Jedná se o orientační údaj, který nebere v potaz ty oslovené respondenty, kteří ani nezobrazili úvodní text (neklikli na odkaz na dotazník).</i>	
Průměrná doba vyplňování:	00.07:50

Zdroje respondentů

Níže uvedený seznam obsahuje odkazy na nejvýznamnější stránky, ze kterých přišli respondenti:

nezjištěno	45.3%
facebook.com	42.9%
new.iboys.cz	7.5%

Otázky a odpovědi

1. Jakého jste pohlaví?

muž gay	46	71.88%
lesbická žena	18	28.13%

2. Jaký je Váš věk?

18 - 30 let	49	76.56%
31 - 50 let	13	20.31%
méně než 18 let	2	3.13%

3. Jaké máte vzdělání?

středoškolské s maturitou	38	59.38%
vysokoškolské	15	23.44%
základní	4	6.25%
vyšší odborné	4	6.25%
středoškolské bez maturity	3	4.69%

4. Kde v současné době bydlíte?

Praha	44	69.84%
krajské město	9	14.29%
venkov	8	12.7%
okresní město	2	3.17%

5. Jaké je Vaše současné povolání?

student	21	33.33%
úředník	13	20.63%
podnikatel	8	12.7%
nezaměstnaný	2	3.17%
grafik	1	1.59%
profesionální sportovec	1	1.59%
sportovec	1	1.59%
asistentka obchodního odd.	1	1.59%
ozbrojené složky	1	1.59%
lékař	1	1.59%
nepracuji	1	1.59%
trenér call centra	1	1.59%
konstruktér	1	1.59%
vědecký pracovník	1	1.59%
technicky pracovník	1	1.59%
bankovní poradce	1	1.59%
speciální pedagog	1	1.59%
film/ maloobchodní prodej	1	1.59%
herec	1	1.59%
nákupčí	1	1.59%
manager	1	1.59%
zaměstnaný	1	1.59%
nic	1	1.59%

6. S kým v současné době žijete?

samostatně	28	43.75%
s partnerem - s partnerkou	19	29.69%
s rodiči	17	26.56%

7. Kdy jste si uvědomil/a svou sexuální orientaci, ve kterém věku?

14 let	9	14.06%
17	8	12.5%
16	5	7.81%
13	4	6.25%
18	4	6.25%
15	3	4.69%
15 let	2	3.13%
20	2	3.13%
v dospělém věku, kolem 30 let	1	1.56%
v 19 letech	1	1.56%
ostatní odpovědi	25	39.06%

8. Svěřil/a jste se někomu - komu?

přátelům	49	79.03%
rodičům	26	41.94%
sourozencům	24	38.71%
kolegům v zaměstnání	22	35.48%
ostatním příbuzným	7	11.29%
nejbližším přátelům	1	1.61%
kamarádce	1	1.61%
všichni mí blízcí kamarádi to	1	1.61%
všem	1	1.61%
dlouho nikomu a pak partner	1	1.61%
později :) tak kolem 22	1	1.61%
nesvěřila jsem se nikomu, až	1	1.61%
všem	1	1.61%

9. V případě, že jste se svěřil/a se svou sexuální orientací, kolik Vám bylo let?

17	9	15%
18	7	11.67%
20	7	11.67%
19	5	8.33%
15	5	8.33%
21	3	5%
23	3	5%

22	3	5%
25	2	3.33%
33 let	1	1.67%
ostatní odpovědi	15	25%

10. Je kromě Vás ještě někdo jiný v rodině homosexuálně orientovaný?

ne	58	93.55%
ano	4	6.45%

11. Zná Vaše okolí Vaši sexuální orientaci?

neskrývám to	36	56.25%
jen nejbližší přátelé	27	42.19%
ne nikdo, tajím to	1	1.56%

12. Jak přijala Vaši sexuální orientaci nejbližší rodina?

bez problému	38	59.38%
s problémem	24	37.5%
neví o mé orientaci	2	3.13%

13. Kdo z Vaší rodiny přijal Vaši sexuální orientaci s problémem ? Vyberte z možností.

matka	10	41.67%
oba rodiče	6	25%
nic	3	12.5%
otec	2	8.33%
sourozenec	1	4.17%
prarodiče	1	4.17%
rodině jsem se nesvěřil, otázka	1	4.17%

14. Svěřil/a jste se se svou sexuální orientací v zaměstnání?

ano, až po nějaké době	31	51.67%
ne, v zaměstnání to tajím	16	26.67%
ano, bezprostředně	13	21.67%

15. Domníváte se, že jste byl/a kvůli sexuální orientaci odmítnut/a při ucházení zaměstnání?

ne	56	93.33%
ano	4	6.67%

16. Byl/a jste někdy donucen/a opustit zaměstnání kvůli své sexuální orientaci?

ne	56	98.25%
ano	1	1.75%

17. Skrýváte své homosexuální chování ve smyslu projevu vztahu nebo soužití s osobou stejného pohlaví na veřejnosti?

ne	45	70.31%
ano	19	29.69%

18. Pokud skrýváte své homosexuální chování na veřejnosti ve smyslu projevu vztahu, z jakého důvodu, popište krátce

"Skrývám" ve smyslu neocicmávám se na každém rohu s přítelem. Jinak si pusů ob nějaký roh dáme..
Ano, protože to o mně ještě většina lidí neví. Před lidmi, kteří mě neznají nebo to o mě vědí, mi to nedělá problém.
Chci se vyhnout nepříjemným narážkám a pohledům.
Chováme se s přítelem na veřejnosti jako dva kamarádi, nenápadně. Projevy něžnosti si necháváme na doma, aby nás neobtěžovaly pohrdavé reakce společnosti, přestože je dnes už relativně tolerantní.
Je v tom stud:) obavy z reakce okolí.
Nejedná se o skrývání v pravém slova smyslu, lepší by bylo si o tom popovídat.
Nepřiměřené reakce okolí (slovní poznámky, gesta), neustálý dojem být pozorován, zčásti je to ale jen můj předpoklad a paranoia.
Neskrývám jej nijak zásadně, ale obecně nerad zbytečně přitahuji nežádanou pozornost.
No otázka je...co to je skrývat. Sám se nerad dívám i na hetero páry, které se oblizují na veřejnosti. A myslím si, že tu je plno lidí, kteří by homo chování odsoudili svou hloupostí.
Protože mi to nepřijde přirozené a bojím se hanlivých poznámek. Proto se například nedržím s partnerem na veřejnosti za ruku.
Protože nemám zapotřebí, aby si na mě každý ukazoval..
Přijde mi to nezvyklé, i když netajím svojí orientaci.
Raději se vyhnou zbytečné provokaci, někteří lidé homosexualitu stále vnímají jako "nemoc".
Stydím se, považuji to ne úplně za přirozenou věc jako vztah mezi heterosexuálně orientovanými.

19. Byl/a jste někdy napaden/a kvůli svému chování na veřejnosti pro svoji sexuální orientaci?

ne	50	78.13%
ano	14	21.88%

20. Pokud jste byl/a napaden na veřejnosti, popište, co bylo důvodem, jestli víte, nebo se domníváte?

Byly to náckové.
Držení se za ruce, objímání se a líbání se s partnerkou.
Držení za ruce, polibek.
Jen to že jsem gay...
Myslím, že vzhled - kostkované kalhoty, růžové triko, vyvolalo to reakce - hele, buzerant.
Napadení na diskotéce v okresním městě.

Omezenost protistrany.
Otevřený ústní projev homosexuality, i když v rámci zachování společenské etiky.
Pouze slovní napadení, ale zpětně jsem nereagoval. Na nejspíše poznámky od stupidních spoluobčanů netřeba reagovat :).
Se svým klukem jsme se držel kolem ramen v autobuse, a poté nás chtěl napadnout opilý mladík. nakonec si uvědomil, že jsem v přesile.
Sexuální orientace.
Starší paní jdoucí kolem měla na mě a mou přítelkyni připomínku typu „je to odporné“.

21. Byl/a jste někdy napaden/a kvůli svému chování v zaměstnání (ve škole) pro svoji sexuální orientaci?

ne	54	84.38%
ano	10	15.63%

22. Pokud jste byl/a napaden/a v zaměstnání, popište, co bylo důvodem, jestli víte, nebo se domníváte?

3.ročník střední školy (víceleté gymnázium) nechtěné vyautování. Spolužák si přečetl sms zprávy s telefonu mé tehdejší spolužačky-přítelkyně. Většinou šlo jen o slovní napadení.
Bylo to na základní škole, byla to šikana ze strany ostatních spolužáků, která se vlekla asi 7 let do doby, kdy jsem veřejně přiznal, že jsem gay a jako by jim někdo vzal vítr z plachet, dále mě již neobtěžovali.
Bylo to na základní škole... šlo spíše o slovní napadení... a osobně si myslím, že to bylo jen díky tomu, že sami ostatní děti nevěděli, jak s tím naložit a v podstatě tomu nerozuměli... ;-)
Jen slovně na střední škole jednou, při výměně názorů, která se trošku zvrhla. Poté už nikdy.
Nebylo to zaměstnání, ale manžel, neunesl fakt, že jsem lesba.
Ve škole slovní napadení (buzno, buzíku, bukvice atd.), k fyzickému nikdy nedošlo.

23. Pokud jste byl/a někdy napaden/a, o jaké napadení se jednalo?

slovní urážky, homofobní	32	57.14%
nebyl/a jsem nikdy napaden/a	22	39.29%
fyzické napadení	2	3.57%
nic	1	1.79%
sexuální obtěžování	1	1.79%

24. Skrýváte svou sexuální orientaci v různých zábavných místech, např. ve sportovních centrech, v restauracích, abyste se vyhnuli diskriminaci?

ne	42	67.74%
ano	20	32.26%

25. Zažil/a jste nějakou formu diskriminace ve vlastní rodině?

ne	57	89.06%
ano	7	10.94%

26. Pokud jste zažil/a diskriminaci v rodině, o jakou diskriminaci se jednalo?

Automaticky jsem byl brán jako "černá ovce rodiny", nebylo se mnou jednáno stejně jako s mými sourozenci.

Blbé kecy.

Manžel.

Matka.

Narážky nebyly na mě, ale na některé mé homosexuální přátele a celkově homosexuály.

27. V jakém svazku v současné době žijete?

samostatně	32	51.61%
homosexuálním	30	48.39%

28. Žil/a jste někdy ve svazku heterosexuálním?

ne	47	73.44%
ano	17	26.56%

29. Pokud jste žil/a ve svazku heterosexuálním, byl/a jste:

druh - družka	10	71.43%
ženatý - vdaná	4	28.57%

30. Pokud žijete v homosexuálním svazku, máte z předešlého svazku heterosexuálního v tomto svazku nějaké dítě/děti?

ne	16	94.12%
ano	1	5.88%

31. Pokud máte z předešlého svazku dítě/i, kolik dětí máte?

1 dítě	1	100%
--------	---	------

32. Pokud máte dítě/i z předešlého svazku, komu je/jsou dítě/i svěřeny do péče?

mám nyní dítě/i v péči ve	1	100%
---------------------------	---	------

33. Jaký je Váš postoj k institutu registrovaného partnerství?

nejsem registrovaný/á, ani do budoucna o tom neuvažuji	31	50.82%
nejsem registrovaný/á, ale do budoucna o tom uvažuji	30	49.18%

34. Domníváte se, že lze homosexuálním párům svěřovat děti do péče?

ano	53	85.48%
ne	9	14.52%

35. Rozved'te svůj osobní názor na výchovu dítěte homosexuálními páry, jak na tuto možnost pohlížíte osobně vy?

Adopci bych povolil, ale já osobně bych se obával, jestli jsem dítěti schopen zajistit klidné rodinné zázemí z důvodů reakcí jeho okolí. Jinak si nemyslím, že se samotnou výchovou nebo klidným domovem pro dítě by měl být problém.

Ano, ale po důkladném prozkoumání.

ČR neřeší problém, zda jsou HP schopné vychovávat dítě. Bezpochyby obecně jsou. Problém jsou ostatní rodiče a jejich děti, které by na toto mohly reagovat nedobře, protože výchova k toleranci se nekoná a spousta rodičů s tímto má problém, který vštěpují i svým dětem.

Dle mého názoru by dítě měl vychovávat pouze heterosexuální pár. Nedovedu si představit, že by dítě mělo dva otce, nebo dvě matky, jsem zastánce modelu máma a táta. Sám bych si přál mít dítě v budoucnu se ženou.

Hodně lidí si myslí, že pokud bude mít dítě jako rodiče dvě stejná pohlaví, neuvidí ten mužský (ženský) vzor a nebude se pak umět sám jako rodič chovat. Dle mého názoru je to vymyšlenost. Dítě může vidět příklady v rodině, u známých. Jsem zastánce toho, že pokud žije dítě u milujících rodičů stejného pohlaví, jeho dětství nebude nic chybět. Je to lepší než žít u rodičů, kteří dítě nechtěli a dávají mu to 'sežrat'. Co se týče např. šikany ve třídě - to je otázka. Na základní škole je možné, že se dítěti můžou posmívat za rodiče stejného pohlaví. Na druhou stranu doba postupuje a je možné, že to později nebude takové tabu.

Homosexuální páry mohou vychovat dítě zcela bez problémů, jsou-li kvalitními a zodpovědnými lidmi-rodiči. Institut "rodina" v klasickém složení „žena a muž“ v dnešní době ztrácí význam. Není důležité, kdo vychovává, ale jak vychovává a vede.

Chci, aby se homosexuální páry mohli normálně brát, nejen registrovat a mohli mít své děti.. stejná práva jako heterosexuální páry.

Jakožto gay souhlasím s výchovou dětí v lesbickém páru, nikoliv však v homosexuálním. Upřímně 2 muži nemohou dítěti poskytnout tolik něhy a mateřské lásky, jako 2 ženy.

Je to pro mě dost složité téma na dlouhou diskuzi z mnoha úhlů pohledu. Velmi stručně řečeno, jsem pro, výzkumy ze zemí, kde adopce dítěte homosexuálními páry už probíhá, přinášejí jasné informace o malém nebo žádném vlivu na "normální" dospívání dítěte (ze sociálního, psychologického, adaptačního, ... hlediska). Nejproblematičtější je pro mě asi etický úhel pohledu na věc.

Je trochu podivné, že singl lesba si může zažádat o adopci, ale když je registrovaná, tak ne. Jinak si myslím, že dítě vždy bude lépe prospívat s dvěma maminkami nebo tatínky než s několika tetami v ústavu.

Je velmi těžké vnuknout dítěti roli muže a ženy ve vztahu, pokud ho vychovávají dvě ženy nebo dva muži. Každý takový pár by měl mít možnost konzultace s odborníkem. Lidská duše má tak jako tak mužskou a ženskou rovinu, je třeba se naučit s těmito rovinami pracovat a je pravděpodobně jedno, jestli to dělá homosexuální nebo heterosexuální pár. Jde spíš o to, ukázat dítěti jeho cestu a naučit ho vztahům mezi lidmi, což se pravděpodobně v homo páru podaří lépe, než v ústavu, kde ho "tety", které mají děti na starosti fungování vztahu mezi partnery nenaučí. Dítě pak nemá žádný vzorec a neví, co je normální. Je to bohužel na delší diskuzi a možná to zní trochu chaoticky, ale takhle se to nedá. Je to minimálně na esej :D

Jsem pro.

Lepší dítě v nestabilním prostředí heterosexuálů nebo ve vyrovnaném partnerském soužití homosexuálů s dohledem sociálních pracovníků? Homosexuální partneři při správném přístupu jsou vhodnější kandidáti na výchovu.

Mě to v současnosti nezajímá, ale věřím, že hodně párů by tu možnost ocenilo a využilo. Myslím, že kvalitativně můžu předčít spoustu heteropárů, které se o své děti nestarají vůbec nebo špatně..... Je spousta gayů a leseb, co mají děti a ještě jsem neslyšel o tom, aby to dítě s tím mělo nějaké zásadní problémy... určitě ne takovej, jako když je rodič alkoholik nebo nějaký sociální případ.

Můj názor je, že nevidím důvod, proč by nemohly homosexuální páry vychovávat. A hlavní důvod, který často slyším a to, že by vychovali homosexuální děti opravdu neberu. Já jsem homosexuál a rodiče mě přece k tomu nevychovali :)

Myslím si, že rozdíly ve výchově nejsou tak velké na to, aby to bylo zakázáno. Vždyť na světě je tolik týraných dětí a homosex. páry by si třeba dětí kolikrát vážili určitě víc.

Myslím si, že ještě nejsme v době, aby mohli páry stejného pohlaví vychovávat dítě. Dítě, které vychovávají, by mohlo v mladém věku slyšovat všelijaké homofobní urážky, které by mohli mít na jeho psychiku velký vliv..

Myslím si, že to může mít pozitivní dopad na děti, ale myslím si, že by dítě mohlo být ve škole diskriminováno. Ale souhlasím s tím, ale sám o tom neuvažuji.

Myslím si, že by genetický rodič měl mít možnost mít dítě svěřeno do své péče, i když žije v registrovaném partnerství. Co se adopce týče, jsem zdrženlivější, homosexuální páry by měly být posuzovány případ od případu, ale jak se říká, lepší dva tátové, než jedna teta.

Myslím si, že homosexuální pár dokáže poskytnout stejnou lásku, ba někdy i dokonce větší, než heterosexuální pár.

Myslím si, že homosexuální páry dokážou dát svým či adoptivním dětem stejnou lásku a péči, jako páry heterosexuální, ne-li větší.

Myslím si, že homosexuální páry mají mít stejná práva, jako páry heterosexuální, tudíž mít právo vychovávat dítě adoptované.

Myslím si, že je jedno, jestli jde o dvě ženy, nebo muže, lásky mu můžeme dát přeci stejně, ne-li více.

Myslím, že homosexuálové by neměli vychovávat děti (na takto vychovávané dítě by se okolí dívalo skrz prsty a bylo by terčem výsměchu svými vrstevníky).

Myslím, že naše společnost na to není zatím připravena.

Myslím, že to je možné. Vidím to jako kapacitu, která může být využita pro výchovu dětí opuštěných svými rodiči, nebo dětí, kteří o rodiče přišli. Na druhou stranu nevím o nikom ve svém okolí, komu bych dítě svěřil. Možná je to hudba budoucnosti, až bude společnost více zvyklá na homosexuální páry.

Názory typu, že z homosexuálního vztahu může vzejít pouze další homosexuál mě děsí a myslím, že je mnoho lidí, co by děti chtěli a nemohou je mít, a proto je přeci lepší je nechat v ústavu, kde jim nebude dána potřebná láska a city - samozřejmě že si myslím opak, ale dnešní společnost to tak bere.

Nejdříve jsme měli s bývalým manželem střídavou péči, synovi bylo 10 let, ale ve 14 letech si sám syn řekl, že už nechce střídavou péči, ale že bude bydlet jen se mnou a partnerkou a k otcovi bude chodit na návštěvy. Otec se znovu oženil.

Nejsem proti, jestli je člověk špatný nebo dobrý rodič nezáleží na jeho sexuální orientaci.

Nesouhlasím s osvojením dětí ve jménu ukojení sobeckých potřeb ze strany zájemců o adopci, mám vážné pochyby o stabilitě zázemí potenciálně poskytovaného řadou gay párů, nicméně děti vychovávané homosexuálními rodiči jsou realitou a je na místě tomu poskytnout vhodný legislativní rámec.

Nevidím v tom žádný problém. Argumenty proti jsou liché. I ty, že mé dítě bude v budoucnu diskriminované, protože jsem byla sobecká a pořídila si je jako lesba s vědomím, že bude šikanováno pro mou orientaci. Může a nemusí být šikanováno atd. Problém je spíše celý český systém adopcí, péče o děti bez rodičů, odložené apod. To jsou asi priority, které by se měly řešit jako první.

Oříšek, který při správném výběru rodičů pomůže jak dětem, tak případné frustraci, že jste jen dva. Dítě je kořen života v dobrém i špatném :). Já, i přesto, že jsem homosexuální muž si nedokážu představit, že bych v budoucnu neměl se svým partnerem dítě. Toužím po tom být otcem.

Osobně do budoucna s adopcí, nebo obecně rodičovstvím nepočítám, ale jsem si jistý, že gayové a lesby dovedou být stejně dobrými rodiči, jako heterosexuální pár. Argument, že dítě potřebuje vzor otcovství i mateřství je středověká záležitost, jelikož dnes je 1/3 rodin rozvedených, dítě žije jen s matkou nebo otcem, navíc to, že rodina má rodiče rozdílného pohlaví nezaručuje dobrou výchovu pro dítě (tady dítě může být chtěné ale často i nechtěné, za to u homosexuálů jsou děti vždy chtěné).

Osobně si myslím, že pokud se o dítě je někdo schopný postarat a dítě zabezpečit, je jedno jestli je to heterosexuál, homosexuál nebo bisexuál.

Pokud se gay pár rozhodne pro adopci...je jasné, že to budou lidé zajištění....inteligentní...vyrovnaní....proč jim a hlavně dítěti nedat možnost?

Rozhodně se domnívám, že právo vychovávat děti by měl mít kdokoli bez ohledu na orientaci. Vzhledem k tomu, že polovina manželství se rozvádí, tak institut tradiční rodiny je jen berličkou pro odporce. Pokud má někdo funkční gay-lesbický vztah, nevidím jediný důvod, proč by nemohli vychovávat děti. A naprosto nesouhlasím s tím, že dítě potřebuje vzor otec - matka, myslím, že neúplná rodina (ať už po rozvodu či z jiného důvodu) také není úplným vzorem a není v našem zájmu dítě vychovávat jako gaye, neb i ve svém okolí dítě uvidí, že obvyklý je jiný vzorec. Ano, je možné, že zejména ta "první generace" to bude mít těžší, dítě bude čelit útokům ve škole kupř., ale vše je o výchově a také postoji společnosti a ten postoj se nezmění, pokud budeme před touto otázkou uhýbat..

Společnost není připravena na to, že dva lidé stejného pohlaví má dítě.

Správná výchova potřebuje otce i matku, a bylo by nerozumné podporovat tento typ výchovy a rozmnožovat tak případy neúplné výchovy, jako například u rozvedených párů.

Tak, že je to nepředstavitelné, protože dítě by mělo vyrůstat v rodině tomu uzpůsobené, i přesto že homosexualita je mezi zvířaty také, nikdo nikdy neviděl, aby spolu dva samci nebo dvě samice měli děti. A lidé jsou zvířata.!!

V budoucnosti se svou přítelkyní děti určitě chceme..proč by harmonický homosexuální pár nemohl mít děti, někdy se dítě má lépe, než u hádajícího se heterosex. páru...homosex. pár může vychovat stejně dobrého člověka, jako každý jiný pár, někdy i lepšího....a pokud jsme dvě matky, je spousta mužských vzorů, jaké mohu předložit svému synovi (např.děda,nebo jiný kamarád), aby nebyl zženštlý...prostě v tom nevidím problém a na naše děti se moc těšíme.

V žádném případě nevidím důvod, proč by homosexuální páry neměly děti vychovávat. Myslím si, že na sex. orientaci dítěte toto nemá žádný vliv.

Vzhledem k toleranci společnosti myslím, že by dítě trpělo hloupými poznámkami a diskriminací od spolužáků atd. Jinak nápad je to skvělý, orientaci nelze ovlivnit výchovou páru stejného pohlaví. Nicméně společnost ještě není připravena, snad časem, dnešní generace dětí už by mohla vychovávat své děti takovým způsobem, že bude adopce možná.

36. Pokud ještě žádné dítě nemáte, chtěl/a nebo uvažujete mít v budoucnu v péči dítě/i?

ano	34	53.13%
ne	30	46.88%

37. Pokud máte zájem o získání dítěte, jaké možnosti byste dal/a přednost?

vlastní dítě (otěhotnění) v	8	26.67%
umělé oplodnění	8	26.67%
adoptované	7	23.33%
na domluvě s partnerkou	1	3.33%
záleží na mne a partnerovi.	1	3.33%
adoptovat a později mít vlastní	1	3.33%
nic	1	3.33%
to ještě nevím	1	3.33%
Ještě jsem nad tím	1	3.33%
po dohodě s partnerkou	1	3.33%

38. V případě, že jste se setkal/a s jakoukoliv formou diskriminace, uveďte, prosím, podrobněji:

Diskriminace v pravém slova snad ani ne, ale nejhorší je, když je "lesba" lepší než "chlap", musím se tomu smát! Verbální komunikace je asi srozumitelnější. Hodně štěstí při studiu.
Diskriminováni jsme všichni. Např. nesmyslným definováním manželství jako spojení "muže" a "ženy". Registrované páry nemožností adopce dítěte (ani jako jedinec). Atd.
Doposud jsem se ještě s žádnou diskriminací nesetkala.
Hloupé homofóbní poznámky okolí v restauraci (hospodě).
Hloupé poznámky na ulici, nic zásadního.
Kromě urážek bývalého manžela, nesetkala jsem se s jinou diskriminací.
Měla jsem to štěstí, že se mi to nestalo.
Moje zkušenosti s diskriminací jsou velmi malé nebo žádné. Pokud, spíše se jedná o diskriminaci pozitivní. V mém osobním pražském vakuu žádný výrazný problém pro gltb/q lidi nevidím.
Narážky, pokřikování, obtěžování.
Nesetkal.
Netajím se, že jsem gay, když se mě někdo zeptá, nelžu, ale taky nemám důvod to rozhlašovat a spíš se snažím, aby to okolí neřešilo. Možná alibizmus, možná ochrana, radši předcházím možným konfliktům. Osobně jsem zažil jen poznámky a tu a tam nějaké vulgárnější nadávky, naštěstí nic víc. Ale tak ono se stačí podívat na PRIDE 2010 ze Slovenska, to docela ukazuje, jaká je rovnoprávnost, svoboda slova a projevu:).
Nikdy jsem se nesetkala se žádnou formou diskriminace.
Pouze slovní výpady na počátku coming-outu, příp. pokusy o fyzický atak, ale postupně vše vymizelo, resp. díky tomu, že orientaci netajím, nic si z toho nedělám a nevnímám - tedy tu rovinu slovní...
Slovní urážky, posměch, nemístné vtipy.
Ve škole poznámky, ale tajím to, jen si to o mě pár spolužáků myslelo.
Zatím jsem z hlediska homosexuality myslím diskriminován nebyl, kolegové, přátelé a rodina mě berou takového, jaký jsem ... u jednodušších lidí bohužel počítám s nepochopením a protiútokem.
Žádná.

Pozn.: Odpovědi v tabulkách nejsou stylisticky upraveny.

Příloha č. 2

Seznam tabulek a grafů

- Tabulka č. 1 Počet osob propuštěných ze služby v armádě USA z důvodu homosexuální orientace
- Tabulka č. 2 Počet zaregistrovaných partnerství v jednotlivých letech (podíl lesbických párů)
- Tabulka č. 3 Údaje týkající se pohlaví, věku a vzdělání respondentů
- Tabulka č. 4 Údaje týkající se bydliště a zaměstnání
- Tabulka č. 5 Vybrané odpovědi týkající se vztahu veřejnosti k homosexuální minoritě
- Tabulka č. 6 Vybrané odpovědi ke konfliktním situacím
- Tabulka č. 7 Vybrané odpovědi týkající se péče o děti
- Tabulka č. 8 Údaje týkající se věku, bydliště a vzdělání žen
- Tabulka č. 9 Názor na výchovu dítěte

- Graf č. 1 Bydliště
- Graf č. 2 Soužití
- Graf č. 3 Sexuální orientace a okolí
- Graf č. 4 Sexuální orientace a zaměstnání
- Graf č. 5 Diskriminace v zaměstnání
- Graf č. 6 Ukončení zaměstnání
- Graf č. 7 Zkušenosti s napadením
- Graf č. 8 Postoj k registrovanému partnerství